

การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

นางลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

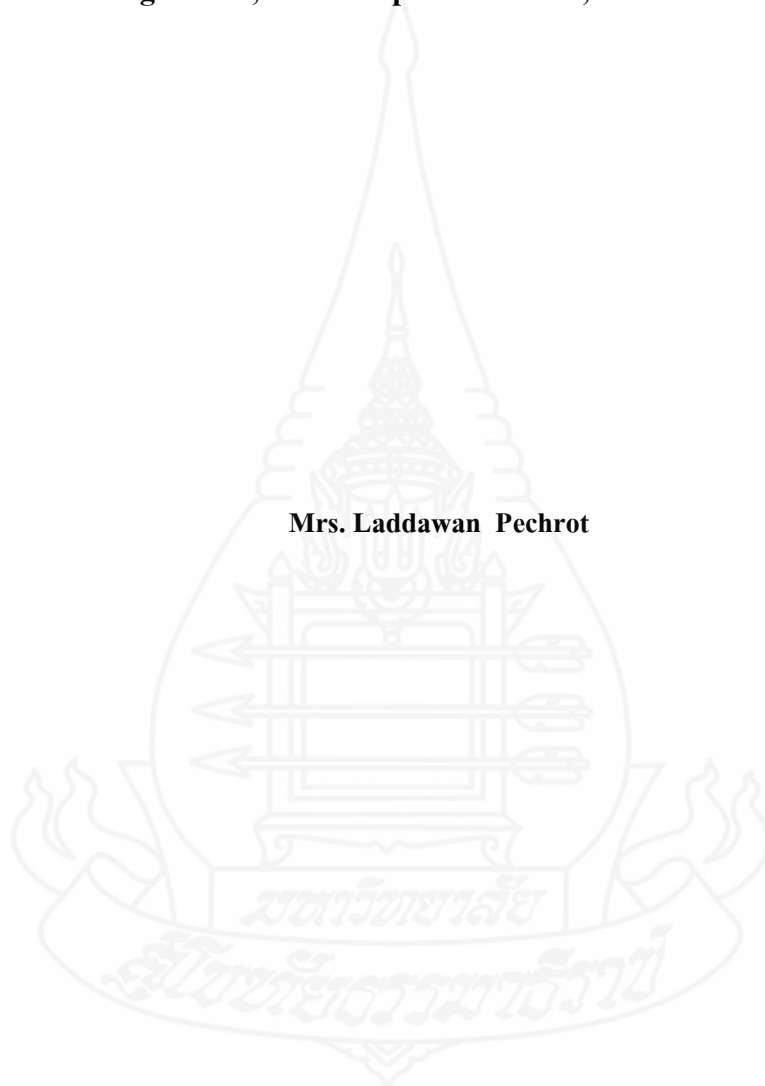

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**People's Participation in Making Household Accounts in Tambon
Chang Phuak, Suwannaphum District, Roi Et Province**

Mrs. Laddawan Pechrot

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อและนามสกุล	นางลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์
แขนงวิชา	บริหารธุรกิจ
สาขาวิชา	วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์คณพร บุญพารอด

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์คณพร บุญพารอด)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ)

.....
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก

อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ศึกษา นางลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ รหัสนักศึกษา 2523000020 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์คณพร บุญพารอด **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือน ที่เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 37 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.99 – 11.13 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ t-test F-test (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD แล้วนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย ส่วนอีกสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาคือ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง และด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี ของประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ หน่วยงานราชการควรจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานราชการควรจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และควรมีการณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คำสำคัญ บัญชีครัวเรือน การมีส่วนร่วม จังหวัดร้อยเอ็ด

An Independent Study title: People's Participation in Making Household Accounts in Tambon Chang Phuak, Suwannaphum District, Roi Et Province

Author: Mrs. Laddawan Pechrot; **ID:** 2523000020; **Degree:** Master of Business Administration;

Independent Study advisor: Dollaporn Boonpharod, Associate Professor **Academic year** 2011

Abstract

An Independent Study objectives were aimed to: 1) explore residents' participation in doing household bookkeeping in Tambon Chang Phuak of Roi Et's Suwannaphum district, 2) compare their participation so doing here, resting on their differing genders, ages and educational backgrounds and, 3) examine their suggestions on their participation as such.

The sampling group included 308 household chiefs/household representatives participating in the project. The device used for the research was the five rating scale questionnaire containing 37 questions, in which each of them was endowed with the power of discrimination ranging from 1.99 to 1.33, and reliability for the entire issue amounting to 0.91. The statistics utilized for analyzing data encompassed: frequency distribution, percentage, mean and standard deviation, comparing difference by making use of t-test and F-test (One-way ANOVA), and testing a single pair difference by way of LSD. Then, study findings were presented through the analytical description.

Study findings: 1) Residents' participation in the aspect of doing household bookkeeping here was rated below average; while other two aspects were rated average with those placed in descending order of means being: meeting attendance for elaboration and cooperation in doing household book keeping. 2) The relative result of doing household bookkeeping here revealed that no significant difference over their differing genders was found correlated with their participation in doing household bookkeeping here, whereas their differing ages and educational backgrounds were found correlated with their participation in doing household bookkeeping here, with the statistical significance at .05. and 3) Their first three suggestions, placed in descending order of frequencies, on doing household bookkeeping were: residents should be regularly imparted with knowledge of doing household bookkeeping by officials from the government sector concerned, they should be continually trained with household bookkeeping courses by government officials, and campaigns should be launched by the government sector so that residents from every village should attend the meetings to realize ways of doing household bookkeeping.

Keywords: household bookkeeping, participation, Roi Et Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณา จากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำ ปรีกษาและปรับปรุงแก้ไขทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. คลพร บุญพารอด อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ รศ.นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และ รศ.อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จเลย หากผู้ศึกษาไม่ได้รับความเมตตา และความกรุณา จากการเสียสละเวลาเพื่อให้ความรู้ให้คำแนะนำในข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการแก้ไขปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้มีพระคุณที่ผู้ศึกษาได้กล่าวนามมา ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ ตลอดระยะเวลาที่ผู้ศึกษาศึกษา ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายฉม ไรดม เพชรโรจน์ นางสาวฉวีรัตน์ คงดี นางทิพย์วิมล ชินกร รวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน นักศึกษาปริญญาโทรุ่นพี่ เพื่อน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษาขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสง่า คงดี คุณแม่อุไรวรรณ คงดี และญาติพี่น้องอันเป็นที่เคารพยิ่ง ที่ได้ช่วยกันวางรากฐานการศึกษา วางรากฐานศีลธรรมอันดี และผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้ศึกษา คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูคุณเวทิตา เพื่อบูชา พระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จ

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
การจัดทำบัญชีครัวเรือน	12
โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน	18
สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	52
เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	58
ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปการวิจัย	77
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	90
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	91
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	93
ค ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	102
ง ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	104
จ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	107
ฉ ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ เกรจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan)	112
ประวัติผู้ศึกษา	114

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	50
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	51
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	51
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการ (S.D.) ของ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนใน ตำบลข้างเฟือกอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและราย ด้าน.....	52
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ข้างเฟือกอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายข้อ.....	53
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชี ครัวเรือน โดยรวมและรายข้อ.....	54
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการ จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายข้อ.....	56
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมี ส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตาม เพศ.....	58
ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอ สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามเพศ.....	59
ตารางที่ 4.11	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามเพศ.....	59
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ.....	60
ตารางที่ 4.13	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ.....	60
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ.....	61
ตารางที่ 4.15	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ.....	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ.....	62
ตารางที่ 4.17 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ.....	62
ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ.....	63
ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ.....	63
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ.....	64
ตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ.....	64
ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ.....	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ.....	65
ตารางที่ 4.24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ.....	66
ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ.....	67
ตารางที่ 4.26 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ.....	67
ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	68
ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	68
ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.30 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	70
ตารางที่ 4.32 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	70
ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
ตารางที่ 4.34 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
ตารางที่ 4.35 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง.....	72
ตารางที่ 4.36 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.37 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชี.....	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	3
ภาพที่ 2.1 ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์.....	9
ภาพที่ 2.2 แสดงตัวอย่างสมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย).....	13
ภาพที่ 2.3 แสดงตัวอย่างใบสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย).....	14
ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่างสมุดการรับ – จ่ายเงินของครัวเรือน.....	16
ภาพที่ 2.5 แสดงตัวอย่างรายการรับ – จ่ายเงินของครัวเรือน.....	16
ภาพที่ 2.6 แสดงตัวอย่างการรับ – จ่ายเงินของครัวเรือนกรณีมีหนี้สินนอกระบบ.....	17

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความยากจนเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องรายได้ของคนในชาติ ทำให้ช่องว่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวยมีมากขึ้น ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ จนทำให้กลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินที่ไม่มีวันจบสิ้น ด้วยผลจากสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทำให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่รายได้ยังเท่าเดิม ทำให้ต้องก่อหนี้ผูกพัน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกับสังคมนั้นๆ ได้ แต่ครัวเรือนไทยโดยทั่วไป ยังดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่ระมัดระวัง ทั้งด้านการผลิต และการบริโภค นอกจากนั้นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครัวเรือน ทำให้ไม่ทราบว่าแต่ละวัน แต่ละเดือน มีรายได้และค่าใช้จ่ายเท่าใด การใช้จ่ายจึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการประหยัดและการเก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุให้เกิดการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้ ทำให้รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย และมีการกู้ยืมเงินทำให้เกิดภาระหนี้สิน จนไม่สามารถที่จะวางแผนการเงินในอนาคตได้

การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศได้ปรับแนวความคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมาเป็นเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างศักยภาพของภูมิภาคและชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพของประชาชนอย่างทั่วถึง การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต นโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ต้องการที่จะให้ประชาชนในหมู่บ้านแต่ละแห่งได้มีส่วนร่วมและพัฒนาหมู่บ้านในเรื่องความเป็นอยู่ของตนเองตลอดจนสามารถเป็นที่พึ่งหรือช่วยเหลือตนเองในการแก้ไข

¹สุณีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธ (2551) “การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” รายงานการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

ปัญหาของตนเอง ได้มากยิ่งขึ้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็น โครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน²

ปัจจุบันการบัญชีเข้าไปมีบทบาทสำคัญในกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การจัดทำบัญชีในครัวเรือน แสดงถึงรายรับ รายจ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนเงินเท่าใด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้คนได้รู้จักตนเองและรู้จักการประมาณตน เพราะที่ผ่านมาปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจาก “คนไม่รู้จักตัวเอง” การส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ก็สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้เช่นกัน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดการประชุมสัมมนาโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถบริหารจัดการการเงินของครัวเรือนได้ในระดับหนึ่งเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการใช้จ่าย รวมทั้งวินัยการออม และสามารถต่อยอดต่อไปในระดับชุมชนได้ ซึ่งได้เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548

แต่โครงการดังกล่าวยังขาดประสิทธิภาพในการตรวจติดตามเพื่อประเมินผลจึงทำให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่ประสบความสำเร็จ และไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในบางครัวเรือนไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้ศึกษาหวังว่าผลของการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนควบคุม ตัดสินใจในการดำเนินงาน การดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป รวมทั้งเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักศึกษาและผู้สนใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อีกทางหนึ่งด้วย

²ใหม่ จงสีหา (2548) “การวิเคราะห์การบริหารการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

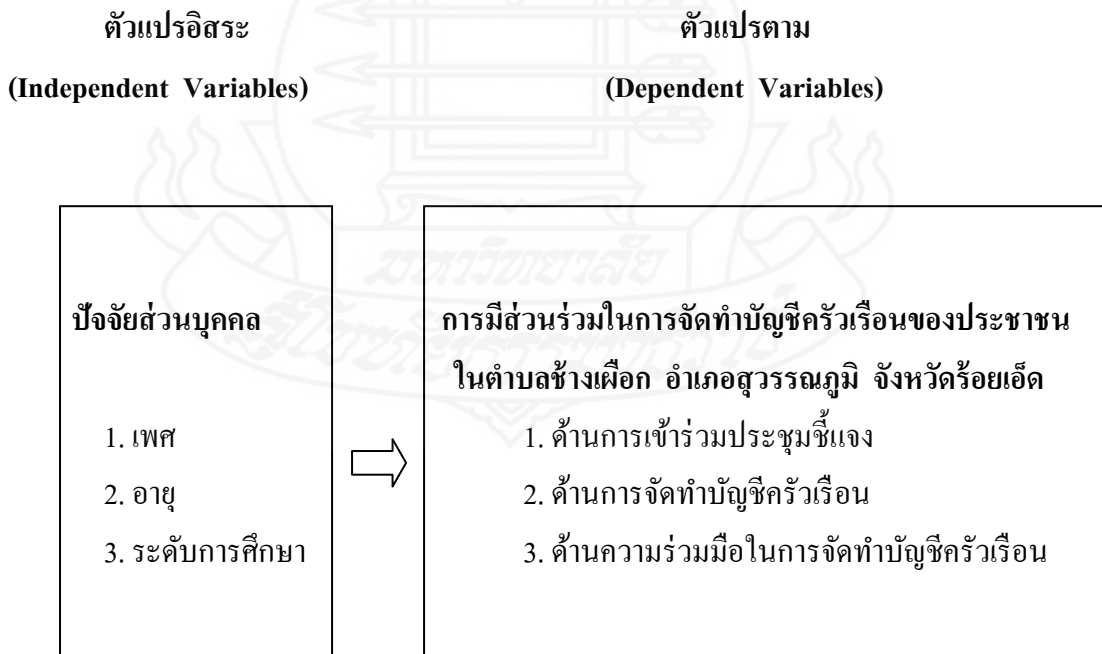
2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้บูรณาการมาจากโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

4.2 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

4.3 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,529 คน

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง
- 2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 3) ด้านความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ พื้นที่เขตตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

6.1.1 ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง หมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในการแสดงความคิดเห็น ฟังคำอธิบาย และฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือน

6.1.2 ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือการจดบันทึกจำนวนเงินรับจ่ายของครัวเรือน รวมทั้งการวิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้น การจำแนก แยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย เพื่อสรุปการรับ – การจ่ายของครัวเรือน อาจจัดทำในรูปแบบง่ายหรือรูปแบบที่ซับซ้อน ตามหลักการบัญชีทั่วไปก็ได้ จนสามารถทราบยอดเงินคงเหลือ และข้อสรุปที่ผู้จัดทำเข้าใจแหล่งได้มา แหล่งใช้ไปของเงิน อย่างต่อเนื่อง

6.1.3 ด้านความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ทำร่วมกัน หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครัวเรือน บุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

6.2 ประชาชน หมายถึง หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวิธีการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีทั้งด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มากยิ่งขึ้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบล ช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

7.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี ครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

7.4 ทำให้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือน
3. โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน
4. สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 แนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory Reason Action)

แนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเอ็งเจิน และ ฟิชไบร์ (Ajzen and Fishbein) ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า มนุษย์มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบเพื่อให้การตัดสินใจบรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ได้เกิดจากภาวะจิตใต้สำนึก หรืออำนาจปรารถนาต่างๆ และไม่ถูกกำหนดโดยอารมณ์ หรือการขาดการพิจารณา และเชื่อว่ามนุษย์จะประเมินผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนเองก่อนการตัดสินใจที่ลงมือกระทำหรือไม่กระทำ เนื้อหาของทฤษฎีนี้กล่าวว่า พฤติกรรมส่วนมากของบุคคลจะอยู่ภายใต้การควบคุมของความตั้งใจของบุคคลที่จะประกอบพฤติกรรมนั้น (Behavioral Intention of Individual) โดยความตั้งใจเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดการกระทำ (Immediate Determinant) ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด สองอย่าง ซึ่งเป็นตัวแปรภายใน (Internal Variables) ประกอบด้วย

1) *ทัศนคติต่อพฤติกรรม* (Attitude toward the Behavior) เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ประเมินค่าต่อการกระทำ ประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำ (Behavior Beliefs) และการประเมินผลของการกระทำ (Evaluation of Consequences)

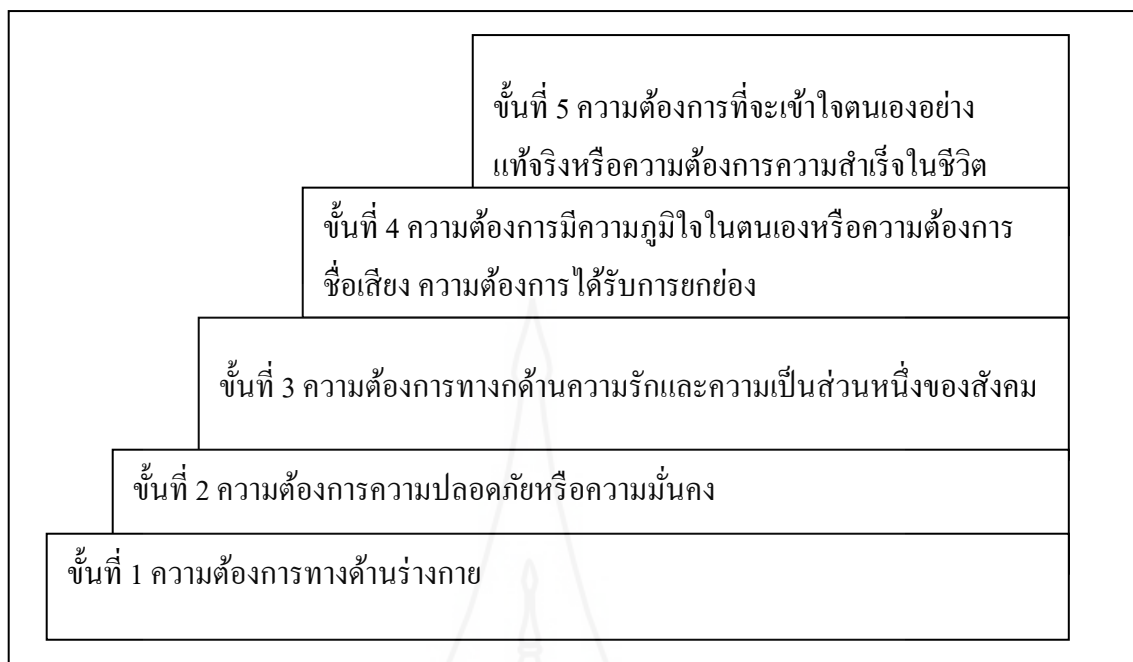
2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) เป็นองค์ประกอบด้านสังคม หรือผลกระทบจากสังคม เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงที่ทำให้เกิดความเชื่อตามบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น สมาชิกครอบครัว อันจะส่งผลต่อการกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรม นอกจากตัวแปรภายในที่กล่าวมาแล้ว ยังมีตัวแปรภายนอก (External Variables) เช่น ตัวแปรด้านประชากร บุคลิกภาพ และอื่นๆ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การศึกษาปัจจัยที่อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นการศึกษาถึง ความตั้งใจ และพฤติกรรม โดยความตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดของพฤติกรรมตามแนวคิด ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำ คือทัศนคติต่อพฤติกรรม ประกอบด้วยความเชื่อในผลการกระทำและการประเมินผลการกระทำ รวมทั้งการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและตัวแปรด้านบุคลิกภาพ และอื่น ๆ อิทธิพลต่อพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน³

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow)

มาสโลว์ ได้ให้แนวคิดที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง คือ ทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation) เป็นทฤษฎีลำดับขั้นตอนของความต้องการของมนุษย์โดยตั้งสมมุติฐานว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีสิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็เกิดขึ้นมาอีก ความต้องการอย่างหนึ่งอาจจะยังไม่ทั้งหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้ ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น⁴ ดังภาพที่ 2.1

³Ajzen and Fishbein A Theory Reason Action อ้างใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ(2549) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)

⁴Abraham H. Maslow General Theory of Human Motivation อ้างใน เรื่องเดียวกัน

ภาพที่ 2.1 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์

รายละเอียดของความต้องการของมนุษย์ทั้ง 5 ชั้น ของมาสโลว์มีดังต่อไปนี้

1) *ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need)* เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ก็ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย

2) *ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Security or Safety Need)* ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น คือความต้องการทางด้านความปลอดภัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนความมั่นคงนั้นหมายถึง ความต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน สถานะทางสังคม

3) *ความต้องการทางด้านความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Belongingness or Love Need)* ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือความต้องการทางด้านสังคมจะเริ่ม เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ความต้องการทางด้านนี้ เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและมีความรู้สึกว่าคุณเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมอยู่เสมอ

4) **ความต้องการมีความภูมิใจในตนเอง หรือความต้องการชื่อเสียง ความต้องการได้รับการยกย่อง (Self-Esteem Need)** ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ ความมั่นใจตนเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวของตนเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของคนอื่น หรืออยากที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

5) **ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง หรือความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self - Actualization or Self -Realization)** ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ก็คือความต้องการที่อยากจะได้รับผลสำเร็จในชีวิตตามนิกรคิดหรือความคาดหวัง ทะเยอทะยานใฝ่ฝัน ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งสี่ขั้นอย่างครบถ้วนแล้ว ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นและมักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีความนิกรคิดใฝ่ฝันอยากประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนคาดหวังไว้สูงส่งในทัศนะของตน

มาส โลว์ได้ตั้งสมมุติฐานของความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า ความต้องการของมนุษย์ทั้งห้าขั้น มีความสำคัญไม่เท่ากัน และมนุษย์จะมีความต้องการอยู่เสมอไม่มีวันสิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจ และนอกจากนี้ลักษณะความต้องการของมนุษย์ในแต่ละขั้นมีลักษณะที่เกี่ยวกันอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ เมื่อต้องการในขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นต่อไปก็เข้ามาแทนที่เรื่อย ๆ โดยไม่จำเป็นว่าขั้นที่ได้รับการตอบสนองแล้วนั้นจะต้องได้รับการตอบสนองจนถึงที่สุด

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่าความต้องการของมนุษย์มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วม และความต้องการที่ได้รับจากการตอบสนอง เมื่อความต้องการในระดับขั้นต้นได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ยังต้องการตอบสนองในระดับขั้นสูงขึ้นไปอยู่ตลอดเวลา

1.3 ทฤษฎีสัมพันธภาพ

ฮัลล์ และ ลินด์เซย์ (Hull and Lindzey) ได้กล่าวถึงทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ แฮรี่ สแต็ก ซัลลิแวน (Harry Stack Sullivan's Theory of Interpersonal Relationships) ไว้ดังนี้

1) **แนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ** ของซัลลิแวน โดย ซัลลิแวน เห็นว่าตลอดเวลาที่มนุษย์ดำรงชีวิตจำเป็นต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกันกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้รวมถึงบุคคลนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่บุคคลอื่นมองเขาและเข้าใจเขา มนุษย์มีความปรารถนาพื้นฐานสองประการ คือ ความพอใจ (Satisfactory) และความมั่นคง (Security) ซึ่งพื้นฐานทั้งสองประการนี้ทำให้บุคคลเกิดสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน

2) **พัฒนาการของบุคลิกภาพตามทัศนะ** ของ **ชัลลิแวน** เขากล่าวว่า การพัฒนาในแต่ละขั้นตอนของชีวิตขึ้นอยู่กับโอกาสสนองตอบความต้องการอย่างเหมาะสมย่อมพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ แต่ในทางตรงกันข้ามหากในแต่ละขั้นตอนของชีวิตมนุษย์ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นย่อมพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม⁵

โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณูญย์ อธิบายว่า พฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จะเกิดขึ้นโดยอาศัยการกระตุ้นของความต้องการต่างๆ ของผู้ที่มีส่วนสัมพันธ์กับเขา และความสัมพันธ์แต่ละอย่างต่างพยายามที่จะบรรลุความมุ่งหมาย ในการแสดงพฤติกรรมที่แน่นอนและความมั่นคง ในขณะที่การกระทำในแต่ละเรื่องมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

นั่นคือ พฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นอย่างมีสาเหตุ คือ เพื่อสนองตอบความต้องการของแต่ละคน ความต้องการที่สำคัญ คือ “ความต้องการทางกายหรือทางสรีระมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก เพราะความต้องการที่เกี่ยวข้องกับอยู่รอดของชีวิตและการดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์”

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่าจุดเริ่มต้นของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือ การสนใจและเข้าใจผู้อื่น สิ่งแรกที่จะสร้างความดึงดูด ความสนใจและความเป็นมิตร คือ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส คำพูดที่จริงใจ การมีน้ำใจ การให้ความสำคัญกับบุคคลอื่น การให้โดยไม่หวังผลตอบแทนซึ่งการสร้างสัมพันธภาพนี้ต้องอาศัยความรู้และศิลปะเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยมนุษย์มีความต้องการติดต่อสื่อสารและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การมีความสัมพันธ์กับคนอื่น มีความต้องการทางด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความขัดแย้ง แต่ถ้าได้รับการตอบสนองก็จะเกิดการมีส่วนร่วมและมีการสร้างสัมพันธภาพในที่สุด⁶ ซึ่งผู้ศึกษาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อไป

⁵Hull and Lindzey Theory of Interpersonal Relationships อ้างใน เรื่องเดียวกัน

⁶โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณูญย์ (2522) *จิตวิทยาสังคมประยุกต์* (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช)

2. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

2.1 ความหมายของบัญชีครัวเรือน

ตามคำชี้แจงและวิธีปฏิบัติ “โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน” ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี พ.ศ. 2548 ได้กล่าวถึงความหมายของบัญชีครัวเรือน ดังนี้

บัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือการจดบันทึกจำนวนเงินรับจ่ายประจำวันของครัวเรือน ข้อมูลเกี่ยวกับเงินปัจจัยในการดำรงชีวิตของครอบครัว โดยแสดง วันเดือนปี รายการรับ – จ่าย และจำนวนเงิน อาจจัดทำด้วยรูปแบบง่ายหรือรูปแบบที่ซับซ้อนตามหลักการบัญชีทั่วไปก็ได้ จนสามารถทราบยอดเงินคงเหลือและข้อสรุปที่ผู้จัดทำเข้าใจแหล่งได้มา แหล่งใช้ไปของเงิน

2.2 ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ด้วยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสนับสนุนให้เกษตรกรลูกค้าจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อที่จะช่วยให้เกษตรกร ลูกค้า สามารถบริหารการเงินของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้อย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ และมีวินัยในการออม เพื่อเก็บออมไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็น ซึ่งเป็นหลักเบื้องต้นในการวางแผนการเงินในอนาคต เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้ทราบว่า แต่ละวันมีรายรับ รายจ่ายเท่าใด และเป็นรายการรับจ่ายอะไรบ้าง เป็นรายจ่ายที่จำเป็นหรือฟุ่มเฟือย⁷

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร ได้อธิบายว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติในการดำรงชีวิต ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บไว้ออมเพื่อใช้ในอนาคต จึงถือได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนทำให้การบริหารการเงินในครอบครัวมีระเบียบ

⁷ฝ่ายกิจการนโยบายรัฐ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(2548) “คำชี้แจงและวิธีปฏิบัติโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน” ร้อยเอ็ด : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

นอกจากนี้แล้ว ยังได้อธิบายถึงความหมายและความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน รูปแบบของบัญชีครัวเรือน และตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน ข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งการบริหารจัดการเงินและแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับ – รายจ่ายประจำวันของครัวเรือน ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนจึงมีความสำคัญ ดังนี้

1) ทำให้ทราบรายรับ – รายจ่ายและหนี้สินของครัวเรือน

รายรับ เป็นเงินหรือของมีค่าที่ครัวเรือนได้รับจากการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยน เช่น เงินเดือน ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร รายได้จากการขายสิ่งของเหลือใช้ เป็นต้น

รายจ่าย เป็นเงินหรือของมีค่าที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้ของหรือบริการ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหาร เป็นต้น

หนี้สิน เป็นเงินหรือของมีค่าที่ครัวเรือนได้รับจากแหล่งภายนอก โดยมีภาระที่ต้องชดเชยคืนในอนาคต เช่น การกู้ยืมเงินจากธนาคาร การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การรับเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ต้องชดเชยคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด การซื้อเงินผ่อน การเช่าซื้อและการซื้อสินทรัพย์เป็นเงินเชื่อ เป็นต้น

2) ทำให้ทราบว่าครัวเรือนมีเงินคงเหลือเท่าใดในแต่ละวัน

3) นำข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการเงิน จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่าย ว่ารายจ่ายใดมีความจำเป็น รายจ่ายใดไม่มีความจำเป็นสามารถตัดออกได้⁸

2.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามโครงการครัวเรือนเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน มีดังนี้

1) ครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่ายอย่างต่อเนื่อง

2) ครัวเรือนเกษตรกรมีการบริหารการเงิน ที่รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้กำไร รู้ขาดทุน จนสามารถจัดสรรเพื่อการเก็บออม หรือใช้จ่ายในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

3) เยาวชนของชาติมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารการเงินในครัวเรือนในทางที่เป็นประโยชน์ และสามารถจัดทำบัญชีอย่างง่ายได้

⁸ ินภาพร ลิขิตวงศ์ขจร(2550) “บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง” ศูนย์บริการวิชาการ 15,3 (กรกฎาคม – กันยายน):25 – 29

4) ครอบครัวเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงบัญชีครัวเรือนสู่ชุมชน ให้บังเกิดผลในการแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจน

2.4 สมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย)

ตามคำชี้แจงและวิธีปฏิบัติ “โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน” ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี พ.ศ. 2548 ได้อธิบายรูปแบบของบัญชีครัวเรือน ดังนี้

สมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย) เป็นสมุดที่ใช้จดบันทึกรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือนของตนเองว่ามีมากหรือน้อยอย่างไร ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาครอบครัวต่อไป สำหรับตัวอย่างสมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย) แสดงตามภาพที่ 2.2

บัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย)				
วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	หมายเหตุ
	รวม			

รู้รายรับรู้รายจ่าย รู้กำไรรู้ขาดทุน

ภาพที่ 2.2 แสดงตัวอย่างสมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย)

คำอธิบายการจดบันทึกสมุดบัญชีครัวเรือน

- 1) ช่องวัน เดือน ปี ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปีพ.ศ. ที่มีรายรับเงินและรายการจ่ายเงินเกิดขึ้น
- 2) ช่องรายการ ใช้บันทึกรายละเอียดของการรับเงิน เช่น รับเงินค่าขายผลผลิต รับเงินจากค่าจ้าง รับเงินกู้ เป็นต้น หรือใช้บันทึกรายละเอียดของรายจ่าย เช่น ชำระเงินกู้ จ่ายเงินค่าซื้อปุ๋ย จ่ายเงินค่าอาหาร เป็นต้น

3) ช่องรายรับ ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ

4) ช่องรายจ่าย ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปเป็นเงินสดและเงินเชื่อทุกรายการให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ

5) ช่องหมายเหตุ ใช้บันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมของรายการรับเงินและจ่ายเงิน

จากภาพที่ 2.2 เป็นสมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย) ที่ใช้บันทึกรายรับ – รายจ่ายของครัวเรือนตามวันเดือนปีที่มีการรับจ่ายเงิน จากนั้น ควรมีการสรุปบัญชีครัวเรือน โดยแสดงยอดรวมจำนวนเงินรายรับ – รายจ่าย ของแต่ละเดือนในใบสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย) ตามที่แสดงในภาพที่ 2.3⁹

สรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย)			
ประจำปี.....			
เดือน	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	หมายเหตุ
มกราคม			
กุมภาพันธ์			
มีนาคม			
เมษายน			
พฤษภาคม			
มิถุนายน			
กรกฎาคม			
สิงหาคม			
กันยายน			
ตุลาคม			
พฤศจิกายน			
ธันวาคม			
รวมทั้งสิ้น			

ภาพที่ 2.3 แสดงตัวอย่างใบสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย)

⁹ฝ่ายกิจการนโยบายรัฐ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(2548) “คำชี้แจงและวิธีปฏิบัติโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน” ร้อยเอ็ด : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

นภาพร ลิขิตวงศ์จร ได้อธิบายรูปแบบของบัญชีครัวเรือนและตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน ดังนี้ บัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ แต่อย่างน้อยต้องมีการบันทึกข้อมูลรายรับและรายจ่าย ปกติเป็นตารางห้าช่อง ประกอบด้วย

- 1) ช่องแรก วันเดือนปี เพื่อบันทึกวันที่เกิดรายการนั้น
- 2) ช่องที่สอง รายการ เพื่อบันทึกเหตุการณ์
- 3) ช่องที่สาม รายรับ เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับ
- 4) ช่องที่สี่ รายจ่าย เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไป
- 5) ช่องที่ห้า ยอดคงเหลือ เป็นช่องสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละวัน

รูปแบบของบัญชีครัวเรือนและตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน แสดงดังภาพที่ 2.4 และภาพที่ 2.5 ตามลำดับ

วันเดือนปี	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ*
ปี				
เดือน วัน	ที่มาหรือเหตุของรายการนั้น			

* ยอดคงเหลือ = ช่องยอดคงเหลือวันก่อน + ช่องรายรับ – ช่องรายจ่าย

ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่างสมุดการรับ – จ่ายเงินของครัวเรือน

วันเดือนปี	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
2550				
ก.พ.	1	ยอดยกมาจากเดือนก่อน		500 -
	2	รับเงินเดือน เดือนมกราคม	4,000 -	4,500 -
	3	ซื้อข้าวสาร และอาหารแห้ง	1,600 -	2,900 -
	4	ซื้อกับข้าว	150 -	2,750 -
	5	จ่ายค่าโทรศัพท์	175 -	2,575 -
	6	ค่าน้ำประปา	100 -	2,475 -
	10	ขายหนังสือพิมพ์เก่าได้เงิน 50 บาท	50 -	2,525 -
	12	ซื้อของใช้ในครัวและห้องน้ำ 350 บาท	350 -	2,175 -
	13	ซื้อกับข้าว 200 บาท	200 -	1,975 -
	20	จ่ายค่าไฟฟ้า 155 บาท	155 -	1,820 -
	22	จ่ายค่าเสริมสวย 200 บาท	200 -	1,620 -
	25	จ่ายเงินซื้อกับข้าว 250 บาท	250 -	1,370 -
	31	ซื้อพัดลมตั้งโต๊ะ 1ตัว ราคา 450 บาท	450 -	920 -
		รวม	4,050 -	3,630 -
มี.ค.	1	ยอดยกมาจากเดือนก่อน		920 -

ภาพที่ 2.5 แสดงตัวอย่างรายการการรับ – จ่ายเงินของครัวเรือน

กรณีครัวเรือนมีการกู้ยืม หรือก่อหนี้สินจากแหล่งเงินภายนอก การทำบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบตารางห้าช่องข้างต้น อาจแสดงข้อมูลได้ไม่ชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีประโยชน์ในการตัดสินใจ อาจเพิ่มช่องบันทึกข้อมูลอีกช่องหนึ่ง เพื่อบันทึกรายการเกี่ยวกับหนี้สินที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการก่อหนี้หรือการชำระหนี้ ดังภาพที่ 2.6

วันเดือนปี	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	หนี้สิน	ยอดคงเหลือ*
2550					
มี.ค.	1	เงินออมคงเหลือยกมา			920 -
	1	กู้เงินจากธนาคารออมสิน		5,000 -	5,920 -
	1	จ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาบุตร	4,500 -		1,420 -
	1	ซื้ออุปกรณ์การเรียนบุตรสาว	500 -		920 -
	5	รับเงินเดือน	4,000 -		4,920 -
	10	จ่ายค่าสาธารณูปโภค	500 -		4,420 -
	15	จ่ายค่าอาหาร	1,000 -		3,420 -
	28	จ่ายค่าอาหาร	1,500 -		1,920 -
	30	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	50 -		1,870 -
	30	จ่ายคืนเงินกู้		500 -	1,370 -
		รวม	4,000 -	7,130 -	4,500 -
เม.ย.	1			4,500 -	1,370 -

* ยอดคงเหลือ = ช่องยอดคงเหลือวันก่อน + ช่องรายรับ - ช่องรายจ่าย + หรือ - ช่องหนี้สิน

ภาพที่ 2.6 แสดงตัวอย่างการรับ - จ่ายเงินของครัวเรือน กรณีมีหนี้สินจากแหล่งภายนอก

ข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อาจเกิดจากการเข้าใจผิดในรายการบัญชี เช่น เข้าใจรายการหนี้สินว่าเป็นรายรับ ทำให้ไม่มีการกันเงินไว้จ่ายชำระ ดังนั้น การที่ครัวเรือนยืมเงินจากแหล่งอื่นเพื่อมาจับจ่ายใช้สอยในครัวเรือน ถึงแม้ว่าเป็นการรับเงินเข้ามาในครัวเรือน แต่รายการดังกล่าวไม่จัดว่าเป็นรายรับ เนื่องจากครัวเรือนมีภาระต้องใช้คืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยอีกจำนวนหนึ่ง หากครัวเรือนเข้าใจและบันทึกเป็นรายรับ อาจทำให้บริหารเงินผิดพลาด ดังนั้น เมื่อรับเงินประเภทใดก็ตามที่มีเงื่อนไขต้องคืนเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ไม่ว่าจะมิหรือไม่มีดอกเบี้ยก็ตาม ต้องแสดงจำนวนเงินนั้นเป็นหนี้สินที่ต้องชำระ ส่วนข้อผิดพลาดอื่นอาจเกิดจากการเขียน การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิด อาจเกิดจากการลืมบันทึกรายการบัญชี ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขโดยการกระทบระหว่างยอดเงินคงเหลือในบัญชีครัวเรือนกับเงินสด และเงินฝากธนาคารที่ครัวเรือนมีอยู่จริง กรณียอดเงินคงเหลือเท่ากับยอดเงินสดรวมกับเงินฝากของครัวเรือน แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่ในกรณีที่ทั้งสองยอดไม่เท่ากัน อาจเกิดความผิดพลาดในการบันทึกบัญชีหรือเงินสดของครัวเรือนเกิดการสูญหาย

การบริหารจัดการเงินและแก้ไขปัญหาหนี้สิน

การบริหารจัดการเงิน เป็นการจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย ครั้วเรือนควรมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ครั้วเรือนต้องทำการกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย การกู้ยืมช่วยแก้ไขปัญหาได้เพียงช่วงระยะสั้นๆ แต่อาจเป็นการสร้างปัญหาในอนาคต ถ้ารายรับน้อยกว่ารายจ่ายเป็นประจำ ครั้วเรือนก็จะมีหนี้สินพอกพูนขึ้น ภาระหนี้สินที่ต้องชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการกู้ยืม ทำให้เป็นปัญหาทับถมที่แก้ไขยาก การแก้ปัญหาที่มั่นคงและถูกต้องสามารถทำได้สามวิธี คือ

- 1) การหาทางเพิ่มรายรับ เช่น การใช้เวลาว่างในการผลิตหรือแปรรูปสินค้าเพื่อนำไปจำหน่าย การปลูกผักสวนครัวเพื่อนำไปจำหน่าย เป็นต้น
- 2) การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากค่าใช้จ่ายของครั้วเรือน รายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สุรา รายจ่ายฟุ่มเฟือย รายจ่ายการสังสรรค์ที่มากเกินไป เป็นต้น
- 3) การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เช่น การเดินทางโดยใช้การเดินเท้าหรือการปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและทำให้สุขภาพแข็งแรง การปลูกผักสวนครัวไว้ทานเอง ช่วยลดรายจ่ายค่าอาหารของครั้วเรือน นอกจากนั้นผักสวนครัวที่ปลูกเองยังมีคุณภาพดีและปลอดภัยจากสารเคมี เป็นต้น¹⁰

3. โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครั้วเรือน

ตามที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้สนับสนุนให้เกษตรกรลูกค้าจัดทำบัญชีครั้วเรือน เพื่อที่จะช่วยให้เกษตรกรลูกค้าสามารถบริหารการเงินของครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอและมีวินัยในการออม เพื่อเก็บเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น ซึ่งนับว่าเป็นหลักเบื้องต้นในการวางแผนการเงินในอนาคต ธนาคารจึงได้เริ่มจัดทำ “โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครั้วเรือน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร บุตรหลานเกษตรกรเรียนรู้การบริหารการเงินของครอบครัวอย่างง่าย สามารถวิเคราะห์ตนเองซึ่งสามารถนำไปสู่การปรับพฤติกรรมใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่การออมของครั้วเรือน

¹⁰ นภาพร ลิขิตวงศ์จร(2550) “บัญชีครั้วเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง”

ธนาคารได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ให้สัมฤทธิ์ผล จึงได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน” กับ 4 ส่วนงาน ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหน่วยงานสนับสนุน

และตามที่ธนาคารได้จัดทำโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือนขึ้นนั้น จึงได้มีการจัดทำโครงการ “จดี มีรางวัล” เพื่อกระตุ้นให้มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องในกลุ่มเป้าหมาย 4 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรลูกค้ารายคน องค์กรบริหารส่วนตำบล วิชากิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร และโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าบัญชีครัวเรือนเป็นรากฐานสำคัญในระดับปัจเจกชน ซึ่งจะ ทำให้มีการต่อยอดในระดับชุมชนต่อไป ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้เกิดโครงการนี้ขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวเกษตรกร ได้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการทางการเงินของครอบครัวเกษตรกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้กำไร รู้ขาดทุน รู้ถึงการใช้จ่ายอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่การออมในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ

- 1) เพื่อจุดประกายการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินให้แก่ครอบครัวของเกษตรกรโดยใช้หลักของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่าย ซึ่งมีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้มีการเรียนรู้การจัดการบริหารการเงินของครอบครัว เรียนรู้หลักการบัญชี และให้มีนิสัยการใช้จ่ายที่มีประโยชน์ รู้จักการออม
- 3) เพื่อเชื่อมโยงบัญชีครัวเรือนในระดับปัจเจกชน ผู้บัญชีชุมชน ตลอดจนจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินและความยากจน

เป้าหมายของการจัดทำโครงการ

1)เป้าหมายตามกลุ่มเกษตรกร

ในระยะเริ่มแรกของโครงการ ธ.ก.ส. จะดำเนินการส่งเสริมให้ครอบครัวเกษตรกรไทยจัดทำบัญชีครัวเรือนจำนวน 900,000 ครอบครัว โดยผ่านกลุ่มบุคคลเป้าหมายในสองระดับ ดังนี้

1.1) ระดับเกษตรกร

ธ.ก.ส. จะร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและสถานศึกษา ส่งเสริมให้เกษตรกร จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือนให้เกษตรกรไปจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายอย่าง ง่าย ซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายในระยะเริ่มแรกจำนวน 900,000 ครัวเรือน ดังนี้

- (1) กลุ่มเกษตรกร/ชุมชน ที่ผ่านการอบรมสัจจธรรมชีวิตตาม โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 5,000 ชุมชน จำนวน 300,000 ครัวเรือน
- (2) กลุ่มเกษตรกร/ชุมชน ที่ผ่านการเรียนรู้แผนแม่บทชุมชน 1,000 ชุมชน จำนวน 100,000 ครัวเรือน
- (3) เกษตรกรตามโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล (หนี้นอกระบบ) จำนวน 50,000 ครัวเรือน
- (4) เกษตรกรที่มีปัญหาการชำระหนี้ (หนี้ในระบบ) จำนวน 50,000 ครัวเรือน
- (5) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 50,000 กองทุน จำนวน 400,000 ครัวเรือน

1.2) ระดับบุตรหลานเกษตรกร

เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนของชาติ ได้เรียนรู้การจัดการบริหารการเงินของ ครอบครัวยุคใหม่ รู้หลักของการจัดทำบัญชี มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และ เป็นการสร้างกิจกรรมสัมพันธ์ในครอบครัวเกษตรกร โดย ธ.ก.ส. ส่งเสริมให้บุตรหลานเกษตรกร เป็นผู้จัดทำบัญชีให้กับครอบครัวอีก จำนวน 10,000 ครัวเรือน ดังนี้

- (1) ธ.ก.ส. ร่วมมือกับโรงเรียน และองค์กรท้องถิ่น ในพื้นที่ดำเนินงาน ธ.ก.ส. สาขาทั่วประเทศสมัคร “นักบัญชีครัวเรือนอาสา” เพื่อช่วยผู้ปกครองบันทึกบัญชีครัวเรือน
- (2) ธ.ก.ส. จะร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา จัดให้มีการอบรม เพื่อให้ความรู้การบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือน และหลักการบัญชีให้กับ “นักบัญชี ครัวเรือนอาสา”
- (3) ธ.ก.ส. จัดให้มีโครงการประกวดการจัดทำบัญชีของ “นักบัญชี ครัวเรือนอาสา” โดยมอบเป็นรางวัลทุนการศึกษาเพื่อเป็นการขับเคลื่อนโครงการ

2) เป้าหมายตามสาขา

ในเบื้องต้นกำหนดเป้าหมายให้สาขา ละ 1,500 ราย รวมทั้งสิ้น 900,000 ราย โดยให้สาขานั้นเป้าหมายไปตามกลุ่มเกษตรกร ชุมชน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตามสัดส่วนที่ เหมาะสม เพื่อให้บัญชีครัวเรือนของเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงกับบัญชีชุมชนต่อไป อนึ่ง ขอให้ สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด ปรับเป้าหมายระหว่างสาขาได้ แต่ไม่กระทบภาพรวมจังหวัด และฝ่าย

กิจกรรมสาขา ปรับเป้าหมายระหว่างสำนักงาน ช.ก.ส. จังหวัด แต่ไม่กระทบภาพรวมฝ่ายกิจกรรม
สาขา

ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ

ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 – 31 มีนาคม 2552

งบประมาณในการดำเนินงานของโครงการ

- 1) ปี 2548 จำนวน 8 ล้านบาท
- 2) ปี 2549 – 2551 จะกำหนดงบประมาณเป็นปีๆ

กลยุทธ์ในการดำเนินงานของโครงการ

1) การบูรณาการ

1.1) บูรณาการการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ในโครงการแก้ไข
ปัญหานี้สินภาคประชาชน ซึ่งมีโครงการต่างๆ ของธนาคาร โดยมีเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน
500,000 ราย และให้ทุกสาขาเลือกตำบลนำร่องที่จะดำเนินงาน “โครงการครอบครัวเกษตรกรไทย
ร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน”

1.2) บูรณาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน
400,000 ราย จากโครงการถ่ายทอดความรู้สู่กองทุนหมู่บ้าน 50,000 กองทุน

2) การขับเคลื่อน

2.1) ชักซ้อม ครู ก ครู ข (ครู ก ครู ข คือ พนักงานและเจ้าหน้าที่ของธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ได้รับการคัดเลือกและผ่านการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน
มาแล้ว) ซึ่งมีอยู่จำนวน 2,000 ราย ชักซ้อมนักบัญชีครัวเรือนอาสา (บุตรหลานเกษตรกร) จำนวน
10,000 ราย ให้ขับเคลื่อนการปฏิบัติการในพื้นที่ และติดตามผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ
เกษตรกรเป้าหมาย ตลอดจนประสานงานกับ โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
เพื่อร่วมกันติดตามผล

2.2) ให้ ครู ก ครู ข คัดเลือก “ครอบครัวอาสาจัดทำบัญชีครัวเรือน” พ่อ แม่ ลูก
ที่จะมีกิจกรรมสัมพันธ์และเรียนรู้การบริหาร การเงินในครอบครัวร่วมกัน โดยประสานงานกับ
โรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น

2.3) หนุนรงค์ให้พนักงานเป็นต้นแบบในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสะท้อน
ตัวอย่างที่ดีให้แก่เกษตรกร

3) การประชาสัมพันธ์

ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการผ่านสื่อต่างๆ ทั้งสื่อ วิซีดี เอกสาร สื่อ วิทยุ
และโทรทัศน์ สู่เกษตรกรและประชาชนในวงกว้าง

4) การสร้างแรงจูงใจ

แม้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนเป็นผลดีต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาในการเรียนรู้แผนแม่บทชุมชน พบว่ามีปัญหาหลายประการ เช่น เกษตรกรละเลยในการทำบัญชีครัวเรือน ทำบัญชีไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนไม่บันทึกข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ทำให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่ลดค่าใช้จ่าย ไม่เกิดเงินออม ดังนั้น จึงควรสร้างแรงจูงใจหรือให้รางวัล ดังนี้

4.1) แรงจูงใจจากต้นแบบ

(1) คัดเลือกบุคคลหรือครอบครัวต้นแบบ ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนและประสบความสำเร็จในการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น นายเลี่ยม บุตรจันทา เกษตรกรในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา นายเล็ก กุศลชัยแก้ว ปราชญ์ชาวบ้านจากอินแปลง จังหวัดสกลนคร

(2) คัดเลือกชุมชนต้นแบบที่มีการเชื่อมโยงบัญชีครัวเรือนสู่บัญชีชุมชนและแผนแม่บทชุมชน ตลอดจนมีการแปลงแผนแม่บทชุมชน แผนวิสาหกิจชุมชน แผนการเงินสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มรายได้เป็นจำนวนมาก

(3) คัดเลือกชุมชนต้นแบบที่มีผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นจำนวนมาก

(4) ประกวดเรียงความสะท้อนบทเรียนจากบัญชีครัวเรือน โดยพนักงาน

ช.ก.ส. และบุตรหลานเกษตรกร

4.2) แรงจูงใจจากเงื่อนไข

(1) กระตุ้นให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน โดยกำหนดเงื่อนไขให้เกษตรกรนำแสดงต่อพนักงานในวันทำสัญญาเงินกู้ โดยเฉพาะเกษตรกรรายใหญ่จะได้ประโยชน์มากในการทำบัญชีครัวเรือน

(2) ให้มีการชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่มีการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเงื่อนไขในนี้กองทุนหมู่บ้านบางแห่งสนใจจะนำไปปฏิบัติ

(3) ให้รางวัลสำหรับชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

วิธีการดำเนินงาน/แผนปฏิบัติงานของโครงการ

1) สำนักงานใหญ่

1.1) ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

(1) ดำเนินการจัดทำโครงการและกำหนดกลยุทธ์ดำเนินงาน

(2) ออกแบบและจัดทำสมุดบัญชีครัวเรือน

(3) ประสานงานดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางสื่อ
ต่างๆ

- (4) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ตามความเหมาะสม
- (5) ติดตามประเมินผลโครงการ
- (6) จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการ

1.2) ฝ่ายพัฒนาลูกค้าและชนบท มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

(1) จัดทำคำชี้แจงและวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ส่วนงานในพื้นที่ดำเนินการ
กลุ่มเป้าหมาย

(2) ปรับปรุงโครงการ กำหนดกลยุทธ์ดำเนินงาน และกำหนด

(3) สนับสนุนการปฏิบัติงานโครงการในพื้นที่เป้าหมาย

(4) ชักซ้อมครู ก ครู ข กองทุนหมู่บ้าน เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน

(5) กำหนดแผนงานการมอบสมุดบัญชีครัวเรือนให้กับเกษตรกรลูกค้า

กลุ่มเป้าหมาย

(6) ดำเนินการให้ความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนร่วมกับครู ก ครู ข

(7) จัดประกวดเรียงความสะท้อนบทเรียนจากบัญชีครัวเรือน
ระดับประเทศ โดยคณะกรรมการประกอบด้วย ฝ่ายพัฒนาลูกค้าและชนบท ฝ่ายนโยบายและ
กลยุทธ์ ฝ่ายนโยบายรัฐ ฝ่ายบริหารกลาง และฝ่ายกิจการสาขา 1 – 9

1.3) ฝ่ายนโยบายรัฐ

(1) มีหน้าที่รับผิดชอบการพิจารณาดำเนินการจัดสรรงบประมาณจาก
งบประมาณแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ประจำปีงบประมาณมาใช้ในการนี้ตามความ
เหมาะสม

(2) มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ในการสนับสนุนให้
เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจน

2) ภูมิภาค

2.1) ฝ่ายกิจการสาขา 1 – 9

(1) กำกับดูแล มอบหมายสั่งการ และประสานงานการดำเนินโครงการกับ
สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดและสาขาในสังกัด

(2) ติดตามรายงานผลการดำเนินงานของส่วนงานในสังกัด

(3) จัดประกวดเรียงความสะท้อนบทเรียนจากบัญชีครัวเรือนระดับภาค

2.2) สำนักงาน ช.ก.ส.จังหวัด / สาขา

- (1) ประชุมชี้แจงรายละเอียด โครงการให้พนักงาน ครู ก ครู ข และวางแผนปฏิบัติงาน
- (2) ประชาสัมพันธ์โครงการให้เกษตรกร ผู้นำเกษตรกร สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเครือข่ายพันธมิตร เพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนโครงการ
- (3) ประสานงานกับโรงเรียน องค์กรส่วนท้องถิ่น และส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนโครงการ
- (4) ปฏิบัติการนำร่องทุกสาขาในตำบลเป้าหมาย พร้อมมอบสมุดบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกร
- (5) ติดตามผลในตำบลนำร่อง เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนขยายผลเต็มพื้นที่
- (6) จัดเวทีสัมมนาการติดตามผล ในระดับจังหวัด เพื่อรับทราบการสะท้อนปัญหาของชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงจากบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร
- (7) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ ซีดี วีซีดี เป็นต้น
- (8) จัดประกวดเรียงความสะท้อนบทเรียนจากบัญชีครัวเรือนระดับจังหวัด

การติดตามผลและการรายงานของโครงการ

- 1) ขอให้สาขาจัดทำทะเบียนการส่งมอบสมุดบัญชีครัวเรือน และชื่อพนักงานผู้รับผิดชอบในการเป็นที่เล็ง ผู้แนะนำ ไว้เป็นเครื่องมือในการติดตามผล
- 2) สำนักงานจังหวัด/สาขา ติดตามผลในพื้นที่และการจัดเวทีสัมมนาติดตามผลระดับจังหวัด พร้อมทั้งสรุปผลการติดตามและปัญหาอุปสรรคจากการจัดเวทีสัมมนา การติดตามผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

- 1) ครอบครัวยุทธศาสตร์มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่ายอย่างต่อเนื่อง
- 2) ครอบครัวยุทธศาสตร์มีการบริหารการเงินที่รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้กำไร รู้ขาดทุน จนสามารถจัดสรรเพื่อการเก็บออมหรือใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) เยาวชนของชาติมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารทางการเงินในครอบครัวยุทธศาสตร์ในทางที่เป็นประโยชน์ และสามารถจัดทำบัญชีอย่างง่ายได้

4) ครอบครัวยุทธศาสตร์สามารถเชื่อมโยงบัญชีครัวเรือนสู่บัญชีชุมชนให้บังเกิดผลในการแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจน¹¹

เกศสุดา สิทธิสันติกุล ได้อธิบายเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนโดยสรุปจากการวิจัยชุดโครงการ การจัดการองค์ความรู้ชุมชนด้านการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการ จังหวัดลำปาง เมื่อ 11-12 พฤษภาคม 2549 และได้รวบรวมไว้ในหนังสือบัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต ของสำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค สรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

จากการทำงานของชุดโครงการวิจัย ซึ่งเน้นกระบวนการหนุนเสริมการทำบัญชีครัวเรือนให้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเก็บข้อมูลในการสำรวจหนี้สิน และเรียนรู้ตนเอง ประเด็นสำคัญที่ได้พบเห็น คือ

- 1) ลักษณะของกลุ่มคนที่เลือกจะทำบัญชีครัวเรือน
- 2) บัญชีครัวเรือนช่วยเปลี่ยนชีวิต
- 3) บัญชีครัวเรือนกับการจัดการระดับชุมชน
- 4) วิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน
- 5) ข้อควรคำนึงถึงในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

- 1) ลักษณะของกลุ่มคนที่เลือกจะทำบัญชีครัวเรือน

สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คนเชื่อแล้วทำตาม กลุ่มที่ 2 คนที่ทำตามกระแสของคนอื่น แต่ไม่เข้าใจ ไม่นำข้อมูลไปใช้ ซึ่งเป็นลักษณะของคนส่วนใหญ่ และกลุ่มที่ 3 คนที่ไม่เชื่อว่าบัญชีครัวเรือนจะแก้ไขปัญหาได้ และไม่ทำเลย

อย่างไรก็ตาม มีจุดเปลี่ยนระหว่างความเชื่อ – ไม่เชื่อ ผู้การทำ – ไม่ทำ แต่สุดท้ายกลับไม่เชื่อมั่นในการทำบัญชีครัวเรือน นั่นคือ คนที่ไม่เชื่อ แต่ก็ลองทำ อันเนื่องมาจากความไม่พอใจกับสภาพปัญหาหรือวิกฤตครอบครัวยุทธศาสตร์ที่เผชิญอยู่ หรืออยากเปิดโอกาสให้ได้แก้ไขและทบทวนชีวิตของตนเองซึ่งพบเป็นส่วนมาก หรือทำบัญชีครัวเรือนเพราะศรัทธาในตัวผู้นำ นอกจากนี้ คนที่ไม่เชื่อและไม่ทำในตอนแรก มีเหตุผลที่ผลักดันให้ลองทำบัญชีครัวเรือน จนเกิดความเชื่อมั่นอย่างยิ่งในภายหลัง เมื่อมีชีวิตที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

¹¹สุพรรณณี ต้อนรับ(2551) “การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่” *การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

2) บัญชีครัวเรือนช่วยเปลี่ยนชีวิต

บัญชีครัวเรือนมีส่วนช่วยเปลี่ยนชีวิตแต่ละคนให้มีชีวิตที่ดีขึ้น เช่น

- 2.1) จากที่เคยฟุ่มเฟือย ก็หันมาประหยัด รู้จักคุณค่าของเงิน ยับยั้งชั่งใจในการจับจ่าย
- 2.2) ปรับเข้าสู่การหากินอยู่อย่างพอเพียง หากผิดพลาดก็มีตามสวนตามป่ามากิน
- 2.3) เรียนรู้ที่จะทำมาหากิน เพิ่มรายได้ให้มากขึ้นตามจำเป็น ไม่หวังแก่การหยิบยืมง่าย ๆ
- 2.4) ทำให้เป็นคนละเอียดรอบคอบ มีการวางแผนการลงทุน มีการวางแผนการผลิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ทำบัญชีครัวเรือนรู้จักการวางแผนชีวิตมากขึ้น มีการดำรงชีวิตอย่างรู้ประมาณตน ส่งผลให้มีเงินเหลือเก็บ ชำระหนี้สินที่คั่งค้างได้จนหมดหรือจะหมดในอีกไม่ช้า หรือหากจำเป็นต้องหยิบยืมก็ใคร่ตรงด้วยเหตุผล ให้เป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ ท้ายที่สุดแล้วสภาพจิตใจก็ดีขึ้น ไม่ต้องอยู่อย่างทะเลาะเบาะแว้ง วิตกกังวล กับภาวะการเงินฝืดเคือง ซักหน้าไม่ถึงหลัง หนี้สินพะรุงพะรัง ครอบครัวเป็นสุขถ้วนทั่ว

3) บัญชีครัวเรือนกับการจัดการระดับชุมชน

จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนในนาม “กลุ่มสัมพันธ์” สมาชิกแต่ละคนจะจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของตนเอง แล้วทุกๆ วันศุกร์จะนำตัวเลขมาดู มาวิเคราะห์ร่วมกันว่า แต่ละเดือนใช้อะไรกันไปบ้าง ค่าใช้จ่ายเท่าไร มีอะไรที่รวมกลุ่มกันซื้อได้บ้าง ก็ช่วยกันคิด จะรวมยอดรวมเงินกันซื้อ ช่วยให้ค่าใช้จ่ายประจำวันลดลง เช่น สบู่ น้ำปลา ยาสีฟัน แลมยงเดือนกันให้ใช้จ่ายน้อยลง ถ้าเห็นตัวเลขของใครสูง เช่น อย่านซื้ออะไรที่ฟุ่มเฟือย ไม่ต้องทำตามคนอื่น ถ้าจะทำก็ให้ทำตามกันแบบไม่เป็นหนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการระดับชุมชนนั่นเอง

4) วิธีบันทึกบัญชีครัวเรือน มีวิธีการบันทึกหลากหลายตามเป้าหมาย การใช้ประโยชน์ จากข้อมูลหรือตามความถนัดของแต่ละคน ดังนี้

- 4.1) หากต้องการดูรายรับ – รายจ่าย ก็จะจดแยกหมวด ลงวันที่ชัดเจน
- 4.2) หากต้องการทราบรายรับ – รายจ่าย แต่ละเดือน ก็จะจดบันทึกเฉพาะรายการและตัวเลขไม่ลงวันที่
- 4.3) หากต้องการทราบรายจ่ายที่ต้องการจะลด ก็จะจดบันทึกเพียงรายการเดียวที่ตั้งใจจะลด เช่น จดรายการเฉพาะค่าเหล้า เพื่อให้เลิกดื่มเหล้า เป็นต้น
- 4.4) หากต้องการจดเพื่ออาชีพและการลงทุน ก็จะแยกเป็นบัญชีเฉพาะให้เห็น

กำไรขาดทุน เช่น บัญชีการผลิตทางการเกษตร บัญชีร้านซ่อมรถ เป็นต้น

5) ข้อควรคำนึงถึงในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ลำดับตามความสำคัญหรือความตระหนัก ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีดังนี้

5.1) การเปิดโอกาสให้ตนเองได้ทบทวนชีวิตและลองแก้ไขปัญหาด้วยบัญชีครัวเรือน

5.2) ตั้งเป้าหมายในการทำบัญชีครัวเรือนให้ชัดเจน เช่น อยากลดหนี้ อยากรมีเงินเหลือ อยากให้ครอบครัวอยู่ดีกินดี เป็นต้น

5.3) ต้องเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดอย่างค่อยเป็นค่อยไป ต้องทำบัญชีครัวเรือนอย่างตั้งใจ มุ่งมั่น ไม่ทอดทิ้ง ทำต่อเนื่อง ใฝ่ใจ และอดทนที่จะรอผล มีหลายคนมักท้อแท้ตั้งแต่แรกที่จดด้วยตัวเลขค่าใช้จ่ายที่สูงลิบลิวเกินรายรับ แต่เมื่อค่อยๆ คิด ค่อยๆ ทำไป ในเวลาไม่กี่ปีก็ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

5.4) ต้องเป็นคนใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนกับคนอื่นๆ ในเรื่องต่างๆ เพื่อเปิดมุมมองชีวิต และนำสิ่งดีๆ มาปรับใช้กับตนเองบ้าง หรือให้บทเรียนดีๆ กับคนอื่นๆ ไปด้วย

5.5) กำลังใจ ความรัก และแรงหนุนของครอบครัว จะช่วยให้การทำบัญชีครัวเรือนสำเร็จลุล่วง และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ครอบครัวในทางที่ดีขึ้นได้

5.6) ต้องให้ความสำคัญกับข้อมูล และมีการพูดคุยทำความเข้าใจกับครอบครัวอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดเผยเกี่ยวกับเป้าหมาย นำข้อมูลมาทบทวนวิเคราะห์ หาทางออกร่วมกันในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง และให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มให้ความสำคัญในเรื่องนี้น้อยที่สุด จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชุมชนยังไม่ประสบความสำเร็จ¹²

จากโครงการครอบครัวเกษตรกรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน สรุปได้ว่า เป็นโครงการที่สนับสนุนเพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถบริหารการเงินของครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอและมีวินัยในการออม โดยได้บูรณาการจากโครงการครอบครัวไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือนเพื่อใช้เป็นสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง 2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ 3) ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน

¹² เกศสุดา สิทธิสันติกุล(2549) *บัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต* (เชียงใหม่:วนิดาการพิมพ์)

4. สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับประกาศยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2539 มีพื้นที่ประมาณ 52.34 ตารางกิโลเมตร หรือ 32,712.50 ไร่

องค์การบริหารส่วนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มีระยะทางห่างจากอำเภอสุวรรณภูมิ ประมาณ 18 กิโลเมตร

วิสัยทัศน์ (Vision)

“โครงสร้างพื้นฐานดี มีการศึกษาก้าวหน้า เสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดำรงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม”

ข้อมูลพื้นฐาน

1) สภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้ง

ตำบลข้างเฟือก เป็นตำบลในเขตการปกครองท้องที่ของอำเภอสุวรรณภูมิ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลห้วยหินลาด อำเภอสุวรรณภูมิ และตำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีแนวเริ่มจากสี่แยกทางสาธารณะจากบ้านหนองแฉ่ง ตำบลห้วยหินลาด ไปบ้านทุ่งหมื่น ตำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร บริเวณพิกัด UC 846372 ไปทางทิศตะวันออกตามแนวทางสาธารณะถึงสามแยกสาธารณะ บริเวณพิกัด UC 872363 จากจุดเชื่อมผ่านแนวปริมณฑลด้านทิศเหนือ สิ้นสุดบริเวณทางสาธารณะเชื่อมระหว่างบ้านหนองบัว ตำบลข้างเฟือก – บ้านทุ่งหมื่น ตำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร จากบ้านหนองบัวไปทางทิศตะวันออกประมาณ 500 เมตร บริเวณพิกัด UC 892359 รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 4.7 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด บริเวณทางสาธารณะเชื่อมระหว่างบ้านหนองบัว ตำบลข้างเฟือก – บ้านทุ่งหมื่น ตำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร ห่างจากบ้านหนองบัว ไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 500 เมตร บริเวณพิกัด UC 892359 ไปทางทิศใต้ตัดกับถนนลาดยางสายอำเภอสุวรรณภูมิ – จังหวัดยโสธร บริเวณพิกัด UC 895309 จากจุดเชื่อมไปทางทิศใต้ตามแนวร่องไหล่ สิ้นสุดบริเวณกึ่งกลางร่องไหล่ก่อนไหลลงห้วยปลาเค้า บริเวณพิกัด UC 892309 รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 8.5 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดต่อดำบลหัวช้าง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีแนวเขตเริ่มจากบริเวณจากกิ่งกลางร่องใหม่ก่อนไหลลงลำห้วยปลาเค้า บริเวณพิกัด UC 892309 ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือผ่านทุ่งนาถึงจุดสิ้นสุดบริเวณลาดยางสายอำเภอสุวรรณภูมิ – จังหวัดยโสธร ห่างจากบ้านหนองงอม ตำบลหัวช้าง ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 500 เมตร บริเวณพิกัด UC 863308 รวมระยะทางทิศใต้ประมาณ 4.5 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลหัวช้าง และตำบลห้วยหินลาด อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากบริเวณถนนลาดยางสายอำเภอสุวรรณภูมิ – จังหวัดยโสธร ห่างจากบ้านหนองงอม ตำบลหัวช้าง ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 500 เมตร บริเวณพิกัด UC 863308 ผ่านทุ่งนาและแนวป่าไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตัดทางสาธารณะสายบ้านน้ำค้ำน้อย ตำบลหัวช้าง – บ้านแดงตำบลช้างเผือก บริเวณด้านตะวันออกเฉียงเหนือบ้านน้ำค้ำน้อย บริเวณพิกัด UC 834330 จากจุดเชื่อมไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางสาธารณะผ่านบ้านแดงตำบลช้างเผือก สิ้นสุดที่สี่แยกทางสาธารณะจากบ้านหนองแล้ง ตำบลห้วยหินลาด – บ้านทุ่งหมื่น ตำบลหนองทัพไทย บริเวณพิกัด UC 846372 รวมระยะทางด้านทิศตะวันตก ประมาณ 9.4 กิโลเมตร

(2) จำนวนหมู่บ้าน / จำนวนครัวเรือน / จำนวนประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านเปลือยใหญ่	231	432	443	875
2	บ้านแดง	160	370	341	711
3	บ้านช้างเผือก	142	281	307	588
4	บ้านจึกา	141	353	312	665
5	บ้านหนองบัว	250	485	530	988
6	บ้านค้อ	136	299	269	568
7	บ้านคำพรินทร์	197	401	424	825
8	บ้านโนนสว่าง	119	231	250	481
9	บ้านไทยเจริญ	136	293	300	593
10	บ้านโนนม่วง	81	203	211	414
11	บ้านหัวฝาย	84	152	153	305
รวม		1,677	3,500	3,513	7,013

(3) เนื้อที่ ตำบลช้างเผือกมีเนื้อที่ 52.34 ตารางกิโลเมตร หรือ 32,712.50 ไร่

(4) ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลช้างเผือก โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนมากเป็นที่ราบใช้เป็นที่ตั้งชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมโดยมีหนองน้ำใหญ่และคลองส่งน้ำในตำบลเพื่อใช้ในการเกษตร

2) สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) อาชีพ

ที่	ประเภท	ร้อยละ
1	เกษตรกรรม	80
2	อื่นๆ	20

3) สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา

ที่	ประเภท	จำนวน
1	โรงเรียนประถมศึกษา	4 แห่ง
2	โรงเรียนมัธยมศึกษา	1 แห่ง
3	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	1 แห่ง
4	ที่อ่านหนังสือพิมพ์	11 แห่ง

(2) สถาบันและองค์กรศาสนา

ที่	ประเภท	จำนวน
1	วัด / สำนักสงฆ์	11 แห่ง

(3) สาธารณสุข

ที่	ประเภท	จำนวน
1	สถานีอนามัย	1 แห่ง
2	คลินิก	2 แห่ง
3	ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	1 แห่ง

(4) ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ที่	ประเภท	จำนวน
1	ตู้ยามตำรวจ	1 แห่ง

4) การบริการพื้นฐาน**(1) การคมนาคม**

มีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 202 สายสุวรรณภูมิ – ยโสธร ตัดผ่าน และมีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน ทั้งถนนลาดยาง ถนนคอนกรีต ถนนลูกรัง และถนนดิน

(2) การไฟฟ้า

ทั้ง 11 หมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้ ร้อยละ 99

(3) แหล่งน้ำ

ที่	ประเภท	จำนวน
1	ลำน้ำ / ลำห้วย	1 สาย
2	บึง / หนอง	10 แห่ง
3	อ่างเก็บน้ำ	2 แห่ง

5) ข้อมูลอื่นๆ¹³

ที่	ประเภท	จำนวน
1	กลุ่มอาชีพ	15 กลุ่ม
2	กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข	11 กลุ่ม
3	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	2 กลุ่ม
4	กลุ่มเกษตรกรทำนาข้างฝือก	1 กลุ่ม

6) การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนตำบลข้างฝือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดการประชุมสัมมนาโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลข้างฝือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

¹³ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลข้างฝือก(2553) “สภาพพื้นที่ทั่วไป” แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2553 – 2555 สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลข้างฝือก

(1) วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถบริหารจัดการการเงินของครัวเรือนได้ในระดับหนึ่งเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการใช้จ่าย รวมทั้งวินัยการออม และสามารถต่อยอดต่อไปในระดับชุมชนได้

(2) จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือน

โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 1,529 ครัวเรือน

(3) กิจกรรมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

- 1) ผู้นำชุมชน หรือตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังคำชี้แจงโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนและอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2) ผู้นำชุมชน หรือตัวแทนชุมชนที่ได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน จัดการประชุมในระดับหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุม
- 3) แจกสมุดบัญชีครัวเรือนให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อินแก้ว เรือนปานนท์ และคณะ ทำการวิจัย โครงการรูปแบบการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านดง ตำบลนายาง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบ วิธีการจัดการและปรับโครงสร้างหนี้สินของชุมชนบ้านดงอย่างมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างยั่งยืน ผลสรุปงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า “ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบัญชีครัวเรือนหลายคนก็ได้ทางออกของตนเอง ทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่าย การหาอาชีพเสริม การลดรายจ่ายโดยหาสิ่งทดแทน เช่น การปลูกผักสวนครัว และยังมีหลายคนที่มีการตั้งเป้าหมายในการชำระหนี้ เป็นต้น ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานดังกล่าว คือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินที่ครัวเรือนของตนเองให้เข้มข้นขึ้นและขยายสู่ครัวเรือนอื่นๆ ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการจัดการหนี้สินของ

ชุมชนที่ชุมชนกำลังดำเนินการอยู่”¹⁴

เปี้ยก แก้วคำแดง และคณะ ทำการวิจัย เรื่อง โครงการ รูปแบบ การจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านส้มป่อย ตำบลแม่ตัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและสถานะหนี้สินและเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดและเพิ่มพูนหนี้สินของชุมชนบ้านส้มป่อย อย่างมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างยั่งยืน พบว่า “ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รั้งจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีรายรับไม่พอกับรายจ่าย และไม่มีรายได้ที่แน่นอน เงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดและเพิ่มพูนหนี้สินของชุมชนบ้านส้มป่อย คือ พฤติกรรมการบริโภค ชาวบ้านให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่กลายเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว รวมทั้งการนิยมการสังสรรค์ในงานต่าง ๆ ทั้งงานส่วนตัวและงานชุมชน ทำให้รายจ่ายสูงกว่ารายรับ ก่อเกิดเป็นหนี้สินสะสมพอกพูนจนยากจะหลุดพ้นได้ การกู้เงินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เกิดหนี้สินหมุนเวียนไม่จบสิ้น และการประกอบอาชีพที่ไม่หลากหลาย ทำให้ขาดพลังในการต่อรองหรือรองรับโครงการของรัฐที่จะเข้ามาสนับสนุนสมาชิกในชุมชนบ้านส้มป่อยส่วนหนึ่งได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินที่ครัวเรือน

ในส่วนของรูปแบบ / วิธีการในการจัดการและปรับโครงสร้างหนี้สินของชุมชนบ้านส้มป่อยโดยให้ความสำคัญที่เยาวชน เพราะเป็นส่วนที่มีผลต่อการใช้จ่ายของครอบครัวโดยตรงและกำหนดกิจกรรมย่อยในพื้นที่ขึ้นจะเป็นกิจกรรมการทบทวนรูปแบบและวิธีการจัดการหนี้สินของชุมชน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน / วิธีการในการจัดการหนี้สินและวิเคราะห์ข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน การดำเนินการตามแนวทางในการจัดการหนี้สินที่ทีมวิจัยและสมาชิกในชุมชนมีความเห็นร่วมกัน โดยจะมีการสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานและนำเสนอข้อมูลค้นพบสู่สาธารณะชน ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานดังกล่าว คือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินที่ครัวเรือนของตนเองให้เข้มข้นขึ้นและขยายสู่ครัวเรือนอื่นๆ ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการจัดการหนี้สินของชุมชนที่ชุมชนกำลังดำเนินการอยู่ และเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาวิธีการในการจัดการ และ

¹⁴อินแก้ว เรือนปานันท์ และคณะ(2549) “โครงการรูปแบบการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านดง ตำบลนาขาง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ระยะที่ 1” รายงานการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย)

ปรับโครงสร้างหนี้ของชุมชนร่วมกับทีมวิจัย และได้รูปแบบของการแก้ไขปัญหานี้สินที่เหมาะสมกับบริบทแวดล้อมและเงื่อนไขข้อจำกัดของชุมชนบ้านส้มป่อย¹⁵

ศูนย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ ได้ทำการวิจัย เรื่องการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า “ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้ที่มีที่อยู่อาศัยในสำเนาทะเบียนบ้านใน ตำบลบ้านใหม่ เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ในส่วนของการรับรู้และช่องทางการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน 3 ลำดับแรก คือ การประชุมชี้แจงของบุคลากรเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โทรทัศน์ การแนะนำของผู้นำชุมชน ตามลำดับ ส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้จ่ายเงินมากที่สุด และปัจจัยด้านครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกันตาม เพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน แต่แตกต่างกันตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ในส่วนของสาเหตุที่ทำให้ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นว่า เสียเวลาในการจัดทำ”¹⁶

¹⁵เปี้ยก แก้วคำแดงและคณะ(2549) “โครงการรูปแบบการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านส้มป่อย ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง” รายงานการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย)

¹⁶ศูนย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์(2551) “การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” รายงานการวิจัย (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

สมพร ปันโกษา และคณะ ได้ทำการวิจัย เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา ผลการวิจัยพบว่า “ชุมชนอัมพวาทุกกลุ่มอาชีพได้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตมาตั้งแต่อดีต และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ต่อมาเมื่อมีกระแสพัฒนาเข้ามายังชุมชน ชุมชนก็ยังสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ โดยอาศัยปัจจัยพื้นฐานเดิมของชุมชนคือการมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ตลอดจนการมีผู้นำทางความคิดที่เข้มแข็ง มีการถ่ายทอดความรู้และสมาชิกในครัวเรือนให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ มากที่สุด เพื่อให้ชุมชนอัมพวาคงอยู่ตามแนววิถีเดิม มีความพอประมาณตามศักยภาพของตนเองและเรียนรู้การดำรงชีพอยู่กับสภาวะแวดล้อมอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน มีการแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การที่ชุมชนอัมพวาจะดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งจำเป็นต้องรักษาสภาพความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ สนับสนุนและส่งเสริมการทำงานวิจัยท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอัมพวาโดยการมีส่วนร่วมของผู้รู้และเยาวชนในท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมให้มีผู้สืบทอดทางความคิดและเป็นผู้นำที่เข้มแข็งต่อไป”¹⁷

สุพรรณิ ต้อนรับ ได้ทำการวิจัย เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า “เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เกษตรกรผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชกส. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน ด้านการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ชกส. อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกษตรกรคิดอยากจะทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความยากในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกษตรกรไม่อยากทำบัญชีครัวเรือน และด้านการศึกษาสภาพการทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรวบรวมเอกสาร ข้อมูล และการจำแนกประเภทรายรับ – รายจ่าย และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

¹⁷สมพร ปันโกษา และคณะ(2551) “เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา”, รายงานการวิจัย (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

ต่ำสุด คือ การจัดทำสรุปผลการรับ – จ่ายเงินเป็นไตรมาส เกษตรกรร้อยละ 63.4 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.54 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.74 คนต่อครัวเรือน หนึ่งในสามของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาในระดับ ปวช./ปวท. มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 60,873.74 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 64.6 มีภาระหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง คือ ธ.ก.ส. การศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.4 ไม่มีประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน ทำให้เกษตรกรไม่มีการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรทุกรายได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรทุกรายได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือน เกษตรกรทุกรายได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และได้รับการสอนทำบัญชีครัวเรือนจากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถทำบัญชีครัวเรือนได้ในขั้นตอนขั้นต้นคือ การรวบรวมเอกสาร ข้อมูล และการจำแนกประเภทรายรับ – รายจ่ายได้ แต่ในขั้นตอนการสรุปผลรายงานการเงิน เกษตรกรไม่มีการจัดทำสรุปผลรายรับ – รายจ่ายเป็นไตรมาส สาเหตุเนื่องมาจากความไม่จำเป็นในการนำข้อมูลไปใช้ และขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 57.3 ใช้ช่วงเวลากลางคืนในการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรทุกรายใช้บ้านเป็นสถานที่ในการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 32.8 ทำบัญชีครัวเรือน 3 ครั้ง / สัปดาห์ ร้อยละ 63.4 เข้าใจหลักการทำบัญชีจากการเข้าอบรม แต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ เกษตรกรขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน และขาดการช่วยเหลือแนะนำ จากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือน ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความรู้ คำแนะนำ จัดฝึกอบรม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง”¹⁸

กานต์รวี ผดุงกิจ ได้ทำการวิจัย เรื่องทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า “เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทัศนคติและพฤติกรรมต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทัศนคติและ

¹⁸สุพรรณณี ต้อนรับ(2551) “การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่” *การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

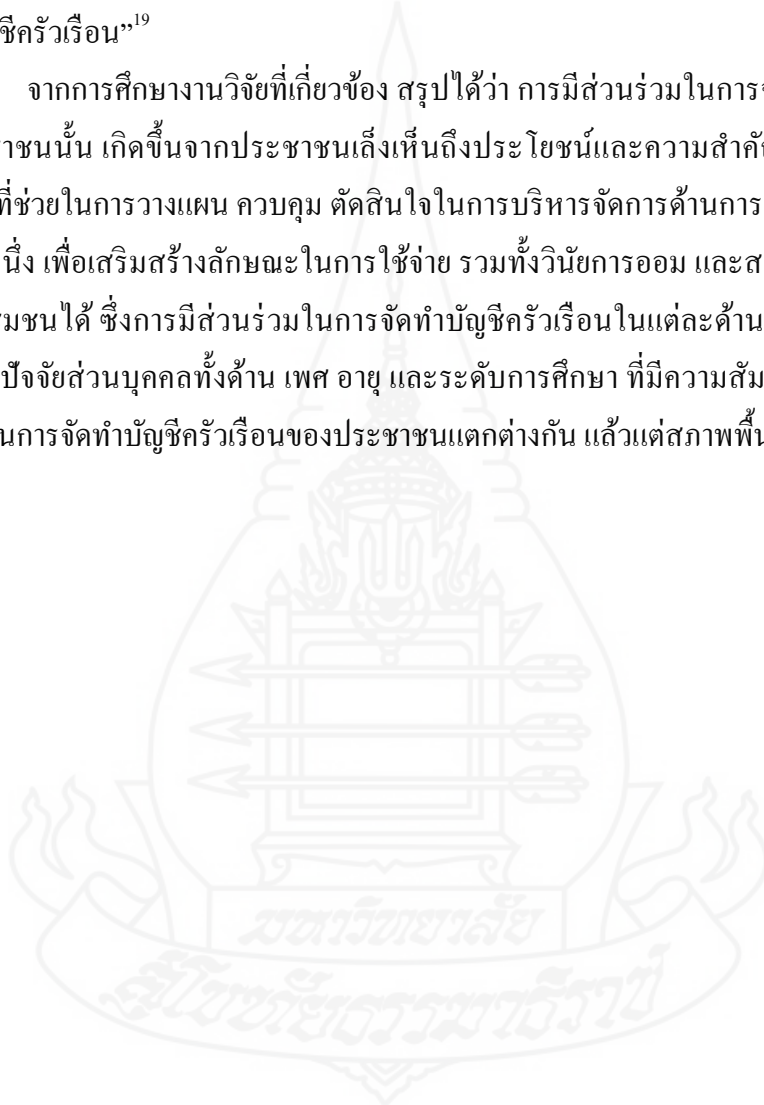
พฤติกรรมต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านทัศนคติต่อการทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้หลังการอบรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทำให้สามารถวางแผนเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจาก ธ.ก.ส. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีต่อเนื่องได้มีสาเหตุมาจากการไม่มีเวลา

และ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม โครงการต่าง ๆ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา ข้อสงสัยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อพนักงาน ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เคยได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจาก ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 97.8 เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.3 เคยได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากพนักงาน ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 78.9 โดยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้หลังการอบรม คิดเป็นร้อยละ 68.9 มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 65.6 ส่วนใหญ่ให้ผู้อื่นเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือนให้ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ภรรยาเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ความต่อเนื่องในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.2

สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถจดบันทึกบัญชีต่อเนื่องได้มีสาเหตุมาจากการไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 54.4 ทัศนคติของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยต่อการทำบัญชีครัวเรือน คือ ทำให้ทราบรายได้-รายจ่าย ของตนเองในแต่ละเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาคือ ทำให้วางแผนการชำระหนี้ ธ.ก.ส. ได้ครบจำนวนและตรงตามเวลาที่กำหนด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ ทำให้มีเงินออมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการทำบัญชีอย่างง่ายไม่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และยังทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นมากกว่าแต่ก่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับไม่มีความคิดเห็น คือ ทำให้สามารถวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา ข้อสงสัย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ต่อพนักงาน ธ.ก.ส. ที่ทำการสอนทำบัญชีครัวเรือน อีกทั้งเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเห็นว่าประโยชน์และยังทำให้ทราบรายละเอียดรายได้ – รายจ่าย ของตนเองในแต่ละเดือน อีกทั้งยังสามารถวางแผน การชำระหนี้ ธ.ก.ส. ได้ครบจำนวนและตรงตามเวลาที่กำหนด มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายครัวเรือน

อย่างรอบคอบไม่ฟุ่มเฟือย มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินและหารายได้เพิ่ม และสามารถปฏิบัติตัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ ไม่ค่อยมีเวลาจดบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรถูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่ ต้องทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น ทำให้ไม่มีเวลาในการเขียนหนังสือหรือเกิดความเหน็ดเหนื่อย จึงไม่ค่อยสนใจที่จะบันทึกรายรับ – รายจ่าย อีกทั้งรายรับของเกษตรกรไม่ได้มีรายรับทุกวันจึงทำให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะจดบันทึกบัญชีครัวเรือน”¹⁹

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนนั้น เกิดขึ้นจากประชาชนเล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่ช่วยในการวางแผน ควบคุม ตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนได้ในระดับหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างลักษณะในการใช้จ่าย รวมทั้งวินัยการออม และสามารถต่อยอดต่อไปในระดับชุมชนได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านนั้น มีความแตกต่างกันรวมถึงปัจจัยส่วนบุคคลทั้งด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนแตกต่างกัน แล้วแต่สภาพพื้นที่ในแต่ละแห่ง

¹⁹กานต์วี ผดุงกิจ(2551) “ทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรถูกค้า ธ.ก.ส.ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน” การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 ประชากร

ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,529 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan)²⁰ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน

²⁰บุญชม ศรีสะอาด (2545) การวิจัยเบื้องต้น 7(กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น)

2. เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 สํารวจจำนวนหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,529 คน

2.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์จากตารางเครจซี่และมอร์แกน (ภาคผนวก ฉ) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 308 คน แสดงการคำนวณดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน

จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1,500	306
1,600	310

แสดงการคำนวณ

จำนวนประชากร 1,500 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน

จำนวนประชากร 100 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน

จำนวนประชากร 29 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง $= \frac{29 \times 4}{100}$
 $= 1.16 \approx 2$ คน

เพราะฉะนั้น จำนวนประชากร 1,529 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน

2.3 กำหนดสัดส่วน (Quota Sampling)²¹ คือ เอาจำนวนประชากรทั้งหมด 1,529 คน มาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และอายุ แล้วนำมาคำนวณทางคณิตศาสตร์ เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอนจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 308 คน ตามตารางที่ 3.2

²¹ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ชาย	820	166
หญิง	709	142
รวม	1,529	308

ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามอายุและระดับการศึกษา ผู้ศึกษาไม่ได้หาค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพราะอายุและระดับการศึกษา เป็นตัวแปรที่ควบคุมลำบาก ซึ่งส่งผลให้โอกาสที่หา กลุ่มตัวอย่างได้น้อยมาก ผู้ศึกษาจึงใช้ตัวแปรอิสระ คือ เพศ เป็นตัวแปรคุม หรือตัวแปรกำหนด คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2.4 เมื่อได้จำนวนที่แน่นอนแล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling)²² โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่ทดแทนแล้วได้นำแบบสอบถามแจก ให้กับครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

²² เรื่องเดียวกัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเด็นวัดระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการ โดยพิจารณาจากปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย และศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบแนวคิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

4.2 กำหนดรูปแบบของคำถามที่จะใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบของแบบสอบถาม

4.3 สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบในขั้นแรกก่อน แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่างๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้

4.4 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้าง ด้านเนื้อหา และสำนวนภาษา ผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่าน (ภาคผนวก จ) ประกอบด้วย

1) นายชงชัย เจริญนนท์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศาสตร์) และปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ) ตรวจสอบสำนวนภาษา

2) นางรวมพร สิงห์พันธ์ ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์) ตรวจสอบโครงสร้าง

3) นายประสาร หะรังศรี ตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยอำเภอ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (การปกครอง) ตรวจสอบด้านเนื้อหา

4.5 นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ตามสูตรดังนี้²³

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
 N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง
 คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
 คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 43 ข้อ ซึ่งใช้ได้จำนวน 40 ข้อ (ภาคผนวก ง)

4.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อประเมินความเหมาะสมและถูกต้อง

4.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทำการทดลอง (Try-out) กับหัวหน้าครุวีเรียน หรือผู้แทนครุวีเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครุวีเรียนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.8 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการพิจารณาคูณภาพด้านค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้ t - test หาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนั้นใหม่ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)²⁴ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.99 – 11.13 จำนวน 37 ข้อ และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 (ภาคผนวก ค)

4.9 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อประเมินความเหมาะสมและถูกต้องเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป (ภาคผนวก ข)

²³ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ (2549) เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา (นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร)

²⁴เรื่องเดียวกัน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้ศึกษาได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

5.2 หลังจากได้รับอนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือกแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554

5.3 ก่อนแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้ขออนุญาต พร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน(กลุ่มตัวอย่าง) ทราบก่อน

5.4 แจกแบบสอบถามให้กลุ่มและตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ

5.5 เรียงตามเลขที่แบบสอบถามจากเลขที่ 1 ถึงเลขที่ 308

5.6 เตรียมแบบสอบถามที่เรียงเลขแล้วไว้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนทั้ง 308 ชุด

6.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่มีความสมบูรณ์ของการตอบ ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

6.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่ลงรหัส (Coding Form) ให้คะแนน แต่ละข้อดังนี้

มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
มีส่วนร่วมในระดับมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
มีส่วนร่วมในระดับน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

6.4 นำคะแนนที่ได้ตามข้อ 6.3 ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์²⁵ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

6.5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่า t-test และ F-test (One-way ANOVA) พร้อมทั้งใช้วิธีการของ LSD (Least Significant Difference) เพื่อหาความแตกต่างรายคู่

6.6 รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิเคราะห์ประเด็นที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน แล้วแจกแจงความถี่ (Frequencies) โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

6.7 นำเสนอผลการวิจัยโดยพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่นำมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้ว จึงได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)

²⁵สุพัตรา โอพารบัญญัติ(2545) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการแพทย์ สาธารณสุขและสังคมศาสตร์ ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows (ขอนแก่น : วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร)

ตอนที่ 2 สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบล ช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ ประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรจำนวน 2 กลุ่ม และใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรจำนวน มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี ครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการแจกแจง ความถี่ (Frequencies)

5.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการ ดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) โดยวิธีหาค่า t-test²⁶ คำนวณ จากสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H + S^2_L}{N}}}$$

กำหนดให้

t	=	อำนาจจำแนก
\bar{X}_H	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
\bar{X}_L	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S^2_H	=	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S^2_L	=	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
N	=	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ทำการทดลอง (Try-out) จำนวน 40 คน ลงรหัสที่ (Coding Form) ให้คะแนนตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า รายข้อจากครัวเรือนที่ 1 - 40 จนครบทุกข้อให้ คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ คือ ข้อคำถามที่มีคะแนนตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จำนวน 37 ข้อ และข้อคำถามที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.99 – 11.13

²⁶บุญชม ศรีสะอาด(2545) การวิจัยเบื้องต้น อ่างแล้ว

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผู้ศึกษานำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ ตามข้อ 1) ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α –Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค(Cronbach)²⁷ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .91

$$\alpha = \frac{k}{k - 1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

กำหนดให้

α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังนี้

- 1) ร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 4) การทดสอบสมมติฐาน (t-test) ใช้เปรียบเทียบกลุ่มตัวแปรอิสระสองกลุ่ม
- 5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test) ใช้เปรียบเทียบกลุ่มตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

²⁷ เรื่องเดียวกัน

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)²⁸

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

กำหนดให้

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$X = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)²⁹

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

กำหนดให้

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)³⁰

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

กำหนดให้

$$S = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

²⁸นิภา เมธชาวิชัย(2543) *วิทยาการวิจัย* (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี)

²⁹สังศรี ชมพวงศ์(2547) *การวิจัย* (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

³⁰ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ(2540) *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น)

4) การทดสอบสมมติฐาน (*t-test*)³¹ ใช้เปรียบเทียบกลุ่มตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H + S^2_L}{N}}}$$

กำหนดให้

t	=	อำนาจจำแนก
\bar{X}_H	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
\bar{X}_L	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S^2_H	=	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S^2_L	=	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
N	=	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*One-way ANOVA*) หรือ (*F-test*)³² ใช้เปรียบเทียบกลุ่มตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

กำหนดให้

F	=	อัตราส่วนของความแปรปรวน
MS_b	=	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	=	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

³¹บุญชม ศรีสะอาด(2545) การวิจัยเบื้องต้น อ่างแล้ว

³²นิภา เมธชาวิชัย วิทยาการวิจัย อ่างแล้ว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) จากหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,529 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน นำมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอายุ คำนวณทางคณิตศาสตร์ เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอนจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 308 คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.1 – 4.3

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	166	53.90
หญิง	142	46.10
รวม	308	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 และเป็นเพศหญิง จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 30 ปี	9	2.92
31 – 40 ปี	30	9.74
41 – 50 ปี	65	21.10
51 – 60 ปี	53	17.21
61 ปีขึ้นไป	151	49.03
รวม	308	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 49.03 รองลงมาคืออายุ 41 – 50 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	189	61.36
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	38.64
รวม	308	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 61.36 และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.64

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.4 – 4.7

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การเข้าร่วมประชุมชี้แจง	2.78	1.12	ปานกลาง
การจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.46	1.09	น้อย
ความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.72	1.25	ปานกลาง
รวม	2.65	1.10	ปานกลาง

(n = 308)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย ส่วนอีกสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง และด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เสนอชื่อในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.86	1.13	ปานกลาง
2	เข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.85	1.20	ปานกลาง
3	มีความกระตือรือร้นเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.90	1.22	ปานกลาง
4	ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.95	1.28	ปานกลาง
5	ชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.75	2.14	ปานกลาง
6	ติดตามผลการเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.76	1.24	ปานกลาง
7	ในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงท่านได้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นได้รับทราบข้อมูลเพียงใด	2.65	1.23	ปานกลาง
8	ได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับสมาชิกในครัวเรือนของท่าน	2.93	1.36	ปานกลาง
9	ได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับเพื่อนบ้านและบุคคลที่ท่านรู้จัก	2.65	1.26	ปานกลาง
10	ได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.49	1.29	น้อย
รวม		2.78	1.12	ปานกลาง

(n = 308)

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเก้าข้อและระดับน้อยหนึ่งข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 4 ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมา คือ ข้อที่ 8 ได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับสมาชิกในครัวเรือนของตน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 10 ได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน	2.31	1.13	น้อย
2	เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์	2.40	1.07	น้อย
3	เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน	2.61	1.24	ปานกลาง
4	วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.72	1.37	ปานกลาง
5	จดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน	2.44	1.66	น้อย
6	จดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกสัปดาห์	2.44	1.11	น้อย
7	จดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกเดือน	2.61	1.25	ปานกลาง
8	นำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกวัน	2.20	1.11	น้อย

ข้อ	ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
9	นำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวด รายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุก สัปดาห์	2.41	1.17	น้อย
10	นำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวด รายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุก เดือน	2.54	1.28	ปานกลาง
11	นำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอด การรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกวัน	2.28	1.11	น้อย
12	นำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอด การรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกสัปดาห์	2.38	1.14	น้อย
13	นำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอด การรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกเดือน	2.54	1.26	ปานกลาง
14	จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุก สิ้นเดือน	2.71	1.37	ปานกลาง
15	จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุก ไตรมาส (3 เดือน)	2.17	1.10	น้อย
16	จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุก สิ้นปี	2.59	1.43	ปานกลาง
รวม		2.46	1.09	น้อย

(n = 308)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการใช้จ่ายบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเจ็ดข้อและระดับน้อยเก้าข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 4 วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมา คือ ข้อที่ 14 จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกสิ้นเดือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 15 จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สมาชิกในครัวเรือนของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.96	1.43	ปานกลาง
2	เพื่อนบ้านของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.18	1.10	น้อย
3	ญาติพี่น้องของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน	2.35	1.17	น้อย
4	ช.ก.ส.ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน	3.03	2.37	ปานกลาง
5	ได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากช.ก.ส.	2.90	1.43	ปานกลาง
6	ได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากอบต.	2.68	1.41	ปานกลาง
7	ได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากจนท.ของ ช.ก.ส.	2.84	1.38	ปานกลาง
8	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากจนท.ของ อบต.	2.68	1.37	ปานกลาง
9	ได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากสมาชิกในครัวเรือน	2.81	1.34	ปานกลาง
10	ได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากจนท.ของ ช.ก.ส.	2.84	1.38	ปานกลาง
11	ได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากจนท.ของ อบต.	2.68	1.40	ปานกลาง
รวม		2.72	1.25	ปานกลาง

(n = 308)

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเก้าข้อและระดับน้อยสองข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 4 ชกส.ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน รองลงมา คือ ข้อที่ 1 สมาชิกในครัวเรือนของตนเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 2 เพื่อนบ้านของตนเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปรากฏตามตารางที่ 4.8 – 4.34

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	166	2.64	1.15	ปานกลาง
หญิง	142	2.66	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	166	2.64	1.15	0.22	.41
หญิง	142	2.66	1.03		

จากตารางที่ 4.9 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	166	2.71	1.19	ปานกลาง
หญิง	142	2.85	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	166	2.71	1.19	1.05	.15
หญิง	142	2.85	1.04		

จากตารางที่ 4.11 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	166	2.47	1.15	น้อย
หญิง	142	2.44	1.02	น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	166	2.47	1.15	0.25	.40
หญิง	142	2.44	1.02		

จากตารางที่ 4.13 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	166	2.73	1.25	ปานกลาง
หญิง	142	2.71	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	166	2.73	1.25	0.14	0.44
หญิง	142	2.71	1.24		

จากตารางที่ 4.15 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	9	3.41	0.31	ปานกลาง
31 – 40 ปี	30	3.39	0.29	ปานกลาง
41 – 50 ปี	65	2.42	0.82	น้อย
51 – 60 ปี	53	2.70	1.22	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	151	2.54	1.22	น้อย
รวม	308	2.65	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุพบว่า อยู่ในระดับปานกลางสามช่วง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า คือ อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 – 40 ปี และ อายุ 51 – 60 ปี ส่วนอายุ 41 – 50 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	20.38	5.10	4.21	.00*
ภายในกลุ่ม	303	366.40	1.21		
รวม	307	386.78			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	20 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		3.41	3.39	2.42	2.70	2.54
20 - 30 ปี	3.41	-				
31 - 40 ปี	3.39	0.02*	-			
41 - 50 ปี	2.42	0.99*	0.97*	-	0.28*	0.12*
51 - 60 ปี	2.70	0.71*	0.69*		-	
61 ปีขึ้นไป	2.54	0.87*	0.85*		0.16*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม แตกต่างกัน จำนวน 4 คู่ คือ ประชาชนที่มีอายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี ครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 - 30 ปี	9	3.34	0.57	ปานกลาง
31 - 40 ปี	30	3.43	0.43	ปานกลาง
41 - 50 ปี	65	2.63	0.99	ปานกลาง
51 - 60 ปี	53	2.89	1.28	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	151	2.64	1.18	ปานกลาง
รวม	308	2.78	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ อายุ 31 – 40 ปี อายุ 20 – 30 ปี อายุ 51 – 60 ปี อายุ 61 ปีขึ้นไป และอายุ 41 – 50 ปี

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	20.38	5.10	4.21	.00*
ภายในกลุ่ม	303	366.40	1.21		
รวม	307	386.79			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	20 -30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		3.34	3.43	2.63	2.89	2.64
20 – 30 ปี	3.34	-	0.09*			
31 – 40 ปี	3.43		-			
41 – 50 ปี	2.63	0.71*	0.80*	-	0.26*	0.01*
51 – 60 ปี	2.89	0.45*	0.54*		-	
61 ปีขึ้นไป	2.64	0.70*	0.79*		0.25*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง แตกต่างกัน จำนวน 4 คู่ คือ ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ประชาชนที่มี อายุ 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 20 - 30 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 - 30 ปี	9	3.17	0.87	ปานกลาง
31 - 40 ปี	30	3.17	0.26	ปานกลาง
41 - 50 ปี	65	2.30	0.78	น้อย
51 - 60 ปี	53	2.50	1.25	น้อย
61 ปีขึ้นไป	151	2.32	1.20	น้อย
รวม	308	2.46	1.09	น้อย

จากตารางที่ 4.22 พบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุพบว่า อยู่ในระดับปานกลางสองช่วง คือ อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 31 - 40 ปี ส่วนอายุ 51 - 60 ปี อายุ 61 ปีขึ้นไป และอายุ 41 - 50 ปี อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	23.88	5.97	5.33	.00*
ภายในกลุ่ม	303	339.57	1.12		
รวม	307	363.46			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	20 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		3.17	3.17	2.30	2.50	2.32
20 - 30 ปี	3.17	-				
31 - 40 ปี	3.17		-			
41 - 50 ปี	2.30	0.87*	0.87*	-	0.20*	0.02*
51 - 60 ปี	2.50	0.67*	0.67*		-	
61 ปีขึ้นไป	2.32	0.85*	0.85*		0.18*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน จำนวน 4 คู่ คือ ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	9	2.71	1.25	ปานกลาง
31 – 40 ปี	30	2.59	1.44	ปานกลาง
41 – 50 ปี	65	2.53	1.52	ปานกลาง
51 – 60 ปี	53	2.70	1.34	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	151	2.66	1.39	ปานกลาง
รวม	308	2.72	1.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.25 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า คือ อายุ 20 – 30 ปี อายุ 51 – 60 ปี อายุ 61 ปีขึ้นไป อายุ 31 – 40 ปี และอายุ 41 – 50 ปี

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการหาความแปรปรวนความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	41.02	10.26	1.85	.13
ภายในกลุ่ม	303	436.57	1.44		
รวม	307	477.59			

จากตารางที่ 4.26 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	189	2.37	1.12	น้อย
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.11	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย แต่ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ประถมศึกษา	189	2.37	1.12	6.40	.00*
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.11	0.91		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 พบว่าประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม มากกว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	189	2.47	1.09	น้อย
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.27	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง อยู่ในระดับน้อย แต่ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ประถมศึกษา	189	2.47	1.09	6.72	.00*
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.27	0.98		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.30 พบว่าประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง มากกว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 4.31 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	189	2.16	1.10	น้อย
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	2.94	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อย แต่ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ประถมศึกษา	189	2.16	1.10	6.86	.00*
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	2.94	0.88		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.32 พบว่าประชาชนตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำ
บัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	189	2.47	1.30	น้อย
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.12	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อย แต่ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน
ความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ประถมศึกษา	189	2.47	1.30	4.79	.00*
มัธยมศึกษาขึ้นไป	119	3.12	1.05		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.34 พบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended) ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.35 – 4.37

ตารางที่ 4.35 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง

ลำดับ ที่	ข้อเสนอแนะด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง	ความถี่
1	ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านไปร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน	54
2	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่มาจัดการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน	39
3	ควรจัดเวทีกลางประจำหมู่บ้านไว้เพื่อสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน	30

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ข้อที่มีความถี่สูงสุดคือ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านไปร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่มาจัดการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรจัดเวทีกลางประจำหมู่บ้านไว้เพื่อสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4.36 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ความถี่
1	ควรมีการตรวจสอบบัญชีของผู้เข้าร่วม โครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของผู้จัดทำบัญชี	42
2	ควรปรับสมุดบัญชีครัวเรือนให้เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อนเกินไป	34
3	สมุดบัญชีครัวเรือนควรเพิ่มคำอธิบาย และรายละเอียดในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ชัดเจนมากขึ้น	20

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการตรวจสอบบัญชีของผู้เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของผู้จัดทำบัญชี รองลงมา คือ ควรปรับสมุดบัญชีครัวเรือนให้เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อนเกินไป และข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ สมุดบัญชีครัวเรือนควรเพิ่มคำอธิบาย และรายละเอียดในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ชัดเจนมากขึ้น

ตารางที่ 4.37 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน

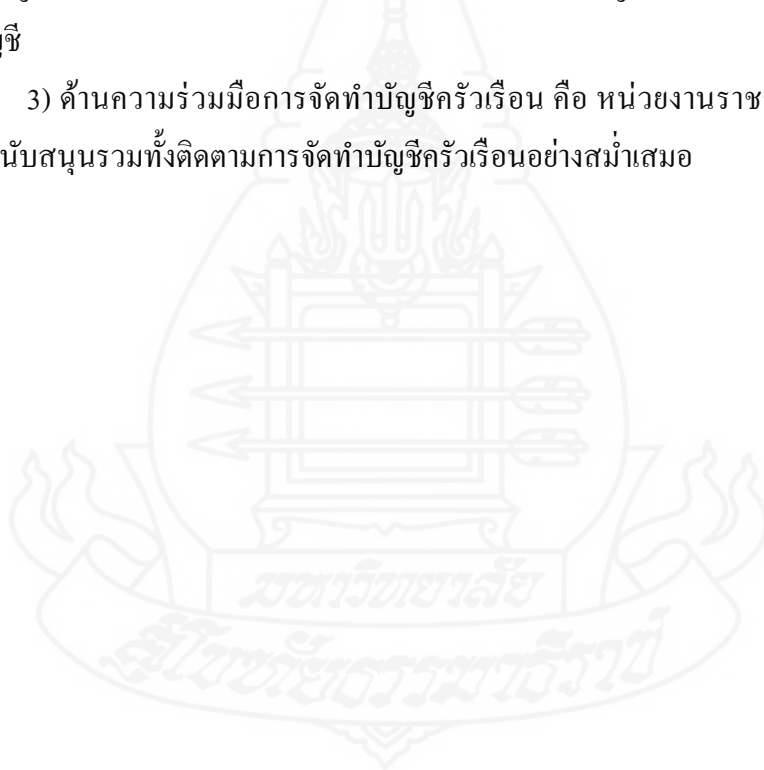
ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ความถี่
1	หน่วยงานราชการควรจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนรวมทั้งติดตามการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ	68
2	หน่วยงานราชการควรจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง	59
3	หน่วยงานราชการควรจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ	40

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ หน่วยงานราชการควรจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนรวมทั้งติดตามการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ หน่วยงานราชการควรจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ หน่วยงานราชการควรจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย สามลำดับ คือ หน่วยงานราชการควรจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานราชการควรจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้าน ไปร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี ตามความถี่สูงสุด ดังนี้

- 1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง คือ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านไปร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ควรมีการตรวจสอบบัญชีของผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของผู้จัดทำบัญชี
- 3) ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ หน่วยงานราชการควรจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนรวมทั้งติดตามการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือน ที่เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนตำบล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,529 คน แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 37 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง 2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3) ด้านความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสองกลุ่ม ได้แก่ เพศ และ ระดับการศึกษา และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสามกลุ่ม ได้แก่ อายุ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 49.03 และสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 61.36

1.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย ส่วนอีกสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าคือ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง และด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ผลการศึกษปรากฏดังนี้

1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชักชวนสมาชิกในครัวเรือน เข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่า เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน)

3) ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฆ.ก.ส.ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อนบ้านของตนเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน

1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทั้งโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง และด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชน ที่มีอายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ประชาชนที่มี อายุ 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 20 - 30 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

และด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 41 - 50 ปี นอกจากนี้ประชาชนที่มี อายุ 20 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่า ประชาชน ที่มีอายุ 51 - 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป

ส่วนด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากกว่า ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย สามลำดับคือ

- 1) หน่วยงานราชการควรจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ
- 2) หน่วยงานราชการควรจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง
- 3) ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านไปร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการศึกษาที่น่าสนใจและเห็นควรนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งไม่มีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน และประชาชนยังขาดการช่วยเหลือ แนะนำ จากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนมี

ความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา อาจเนื่องจากสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่มีความซับซ้อนเกินไป ซึ่งทำให้เข้าใจยาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพรรณิ ต้อนรับ** ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร มีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน และผลงานวิจัยของ **สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมีการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับเห็นด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** จากการจัดโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้ารับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการนำของผู้นำหรือตัวแทนชุมชน และเป็นโครงการที่พัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ประชาชนเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จึงได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงในโครงการดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการรับรู้และช่องทางการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ มีช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ **การประชุมชี้แจงของบุคลากรเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร**

ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** ประชาชนไม่มีพื้นฐานและความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และการทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา อาจเนื่องจากสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่มีความซับซ้อนเกินไป ซึ่งทำให้เข้าใจยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพรรณิ ต้อนรับ** ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน**

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายชื่อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1) ด้านเข้าร่วมประชุมชี้แจง พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า สมาชิกในครัวเรือนเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อช่วยให้สมาชิกในครัวเรือน สามารถบริหารการเงินของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้อย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ และมีวินัยในการออม ซึ่งจะต้องอาศัยกำลังใจ และการสนับสนุนจากสมาชิกในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์วี ผดุงกิจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทักษะคิดและพฤติกรรมต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมโครงการต่าง ๆ**

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจง จะเป็นลักษณะของการชี้แจงหรืออธิบายถึงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งยังไม่ได้ลงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์วี ผดุงกิจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทักษะคิดและพฤติกรรมต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา ข้อเสนอ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อพนักงาน ธกส.**

2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** การจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การแสดงหรือการจดบันทึกจำนวนเงิน รับ – จ่าย ประจำวันของครัวเรือน เพราะฉะนั้น ก่อนที่ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะมีการจดบันทึกบัญชีจึงจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณณี ต้อนรัมย์ ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรวบรวมเอกสาร ข้อมูล และการจำแนกประเภทรายรับ – รายจ่าย**

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – จ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน) ที่เป็นเช่นนี้ อธิบายได้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนอาจมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน หรือซับซ้อนมาก

เกินไป ทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณณี ต้อนรับ ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำสรุปผลการรับ – จ่ายเงินเป็นไตรมาส**

3) ด้านความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ช.ก.ส. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นโครงการที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ช.ก.ส.) จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ด้วยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินโครงการจะมีการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน เพื่อเป็นแบบฟอร์มและตัวอย่างในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์รวี ผดุงกิจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทัศนคติและพฤติกรรมต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้รับสมุดบัญชีครัวเรือนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และงานวิจัยของ สุพรรณณี ต้อนรับ ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้รับการแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจาก ช.ก.ส.**

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อนบ้านของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในสังคมปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นลักษณะของความเป็นส่วนบุคคล จึงทำให้การพบปะ พูดคุย ระหว่างเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์กันน้อยลง สอดคล้องกับแนวความคิดของ เกศสุดา สิทธิสันติกุล ได้ศึกษาเรื่อง บัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต พบว่าประชาชนที่เข้าร่วมโครงการการจัดการองค์ความรู้ชุมชนด้านการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการ จังหวัดลำปาง มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านข้อควรคำนึงในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ ให้คำแนะนำ หรือ ช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนตำบลข้างเฟือก ทั้งเพศชายและเพศหญิง ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้นจึงมีวิถีการดำเนินชีวิตทางด้าน สังคมและเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน ทำให้มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน นอกจากมีความรู้และประสบการณ์แตกต่างกันแล้ว ยังมีภารกิจ ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล แตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกัน ทำให้พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการ ขั้นตอนการจัดทำบัญชีครัวเรือน แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่างกันมีการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลข้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบจากผลการศึกษาทั้งสามด้าน คือ 1) ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง 2) ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ 3) ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สำหรับการวางแผนและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลข้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องปรับปรุงแก้ไข มาตรการให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่งเสริม สนับสนุน และจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ แนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้และทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

2) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลข้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น คือ ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องปรับปรุงแก้ไขและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงพร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนทุกหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นจนถึงระดับมากที่สุด

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องปรับปรุงแก้ไข และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ติดตามผล การจัดทำบัญชีของประชาชน เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

3) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลข้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องปรับปรุงแก้ไข และรณรงค์ให้สมาชิกในครัวเรือนตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้วยการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อย คือ การแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น ในการจัดการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ในลักษณะของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้สนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของผู้จัดทำบัญชี และ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

4) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องปรับปรุงแก้ไขและ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ กับประชาชนที่มีปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนสามารถทำบัญชีครัวเรือน ตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อย คือ จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องปรับปรุงแก้ไขและจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในการตรวจ ติดตามผล การจัดทำบัญชีของครัวเรือนที่เข้าร่วม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

5) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ช.ก.ส. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องปรับปรุงแก้ไข และสนับสนุนงบประมาณการจัดทำสมุดบัญชีครัวเรือนให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยคือ เพื่อนบ้านของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น ผู้บริหาร หรือผู้นำชุมชนจึงควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้น เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจต่อกันของคนในชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติ และสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ด้วยตนเอง

2) ผลการศึกษาพบว่า คำถามทั้งหมดจำนวน 37 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับน้อย คือ จัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน) ดังนั้น ควรวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง สภาพ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กานต์รวี ผดุงกิจ (2551) “ทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน” การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เกศสุดา สิทธิสันติกุล (2549) *บัญชีครัวเรือน เปลี่ยนชีวิต* เชียงใหม่ วนิดาการพิมพ์
- โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฝ่ายกิจการนโยบายรัฐ (2548) *คำชี้แจงและวิธีปฏิบัติโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน* ร้อยเอ็ด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณเลิศ (2549) *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา* นครปฐม ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นภาพร ลิขิตวงศ์จร (2550) “บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง” *ศูนย์บริการวิชาการ* 15, 3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 25 – 29
- นิภา เมธธาวิชัย (2543) *วิทยาการวิจัย* กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏธนบุรี
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์นจำกัด
- เปี้ยก แก้วคำแดงและคณะ (2549) “โครงการรูปแบบการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านส้มป่อย ตำบลแม่สัน อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง” รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย กรุงเทพมหานคร
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540) *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์นจำกัด
- สมพร ปั้นโกษา และคณะ (2551) “เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา” รายงานการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- สังศรี ชมภูวงศ์ (2547) *การวิจัย นครศรีธรรมราช* มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ (2551) “การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. รายงานการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

- สุพรรณิ ต้อนรับ (2551) “การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- สุพัตรา โอพารบัญญัติ (2545) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการแพทย์ สาธารณสุขและสังคมศาสตร์ ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ขอนแก่น วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
- สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก (2553) แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2553 – 2555 ร้อยเอ็ด สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก
- โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมนุชย์ (2522) จิตวิทยาสังคมประยุกต์ กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- อินแก้ว เรือนปานันท์ และคณะ (2549) “โครงการรูปแบบการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านดง ตำบลนาข่าง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ระยะที่ 1” รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. นายธงชัย เจริญนนท์

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศาสตร์)

ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

ตำแหน่ง

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ร้อยเอ็ด

2. นางรวมพร สิงห์พันธ์

วุฒิการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ตำแหน่ง

หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหาร
ส่วนตำบลช้างเผือก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด

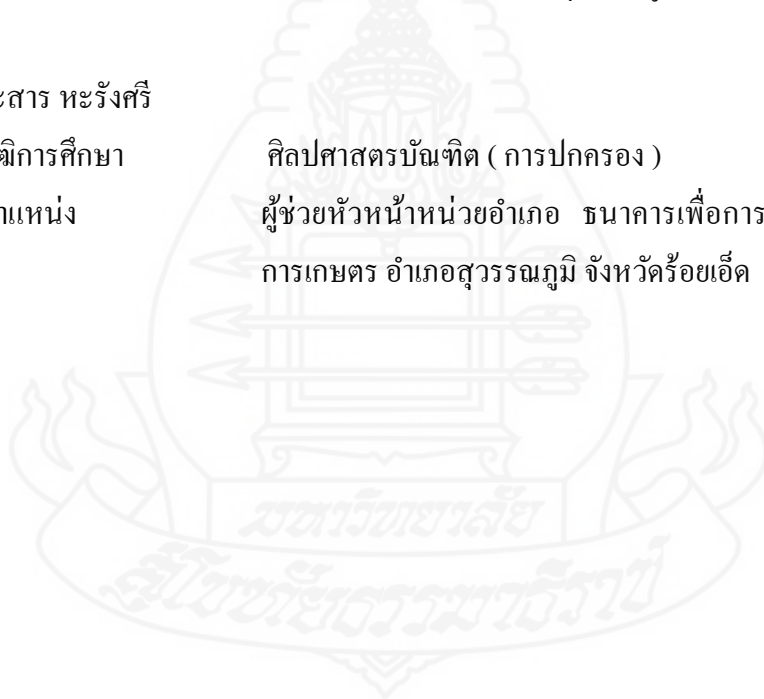
3. นายประสาร หะรังศรี

วุฒิการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (การปกครอง)

ตำแหน่ง

ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยอำเภอ ชนาकरเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย**เรื่อง**

**การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน
ในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการวิจัยครั้งนี้ และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด เพราะผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวม

2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

เลขที่แบบสอบถาม.....

สำหรับผู้วิจัย

1 2 3

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() ชาย

4

() หญิง

2. อายุ

() 20 – 30 ปี

() 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี

() 51 - 60 ปี

() 61 ปีขึ้นไป

5

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

6

() มัธยมศึกษาขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อที่ตรงกับความเป็นจริง หรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ให้ตอบครบทุกข้อ

ระดับการมีส่วนร่วม มี 5 ระดับ ได้แก่

5	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การเข้าร่วมประชุมชี้แจง							
1	ท่านเสนอชื่อในการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด	/					7 ☐
2	ท่านเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำ บัญชีครัวเรือนเพียงใด	/					8 ☐

อธิบาย

ตัวอย่างข้อ 1 แสดงว่าท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง เรื่องการเสนอชื่อในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตัวอย่างข้อ 2 แสดงว่าท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเข้าร่วมประชุมชี้แจง เรื่อง การเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การเข้าร่วมประชุมชี้แจง							
1	ท่านเสนอชื่อในการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด						7 ☐
2	ท่านเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการจัดทำ บัญชีครัวเรือนเพียงใด						8 ☐
3	ท่านมีความกระตือรือร้นเข้าร่วมประชุม ชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพียงใด						9 ☐
4	ท่านชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วม ประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชี ครัวเรือนเพียงใด						10 ☐
5	ท่านชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมประชุม ชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพียงใด						11 ☐
6	ท่านติดตามผลการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด						12 ☐
7	ในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงท่านได้ช่วย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นได้รับทราบข้อมูล เพียงใด						13 ☐
8	ท่านได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับ สมาชิกในครัวเรือนของท่านเพียงใด						14 ☐
9	ท่านได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับ เพื่อนบ้านและบุคคลที่ท่านรู้จักเพียงใด						15 ☐
10	ท่านได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วม ประชุม โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพียงใด						16 ☐

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การจัดทำบัญชีครัวเรือน							
1	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน เพียงใด						17 ☐
2	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพียงใด						18 ☐
3	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน เพียงใด						19 ☐
4	ท่านวิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่า เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด						20 ☐
5	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน เพียงใด						21 ☐
6	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกสัปดาห์เพียงใด						22 ☐
7	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกเดือนเพียงใด						23 ☐
8	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกวันเพียงใด						24 ☐

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การจัดทำบัญชีครัวเรือน							
9	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกสัปดาห์เพียงใด						25 ☐
10	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกเดือนเพียงใด						26 ☐
11	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกวันเพียงใด						27 ☐
12	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกสัปดาห์เพียงใด						28 ☐
13	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกเดือนเพียงใด						29 ☐
14	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกสิ้นเดือนเพียงใด						30 ☐
15	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน)เพียงใด						31 ☐
16	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกสิ้นปีเพียงใด						32 ☐

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน						
1	สมาชิกในครัวเรือนของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด					
2	เพื่อนบ้านของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด					
3	ญาติพี่น้องของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียงใด					
4	ธ.ก.ส.ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือนเพียงใด					
5	ท่านได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก ธ.ก.ส.เพียงใด					
6	ท่านได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก อบต.เพียงใด					
7	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก จนท.ของ ธ.ก.ส.เพียงใด					
8	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก จนท.ของ อบต.เพียงใด					
9	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากสมาชิกในครัวเรือนเพียงใด					
10	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก จนท.ของ ธ.ก.ส.เพียงใด					
11	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก จนท.ของ อบต.เพียงใด					

สำหรับ
ผู้วิจัย

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
ของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เพื่อให้การการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอ
สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถบริหารการเงิน
ของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี จึงขอความกรุณาท่านเขียนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี
ครัวเรือน ของท่านเพิ่มเติมให้ครบทั้งสามด้าน

ด้าน	ข้อเสนอแนะ
1. การเข้าร่วมประชุมชี้แจง
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือน
3. ความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

**แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
งานวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลช้างเผือก
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	2.28	20	3.24
2	4.58	21	3.50
3	3.00	22	2.87
4	3.10	23	2.21
5	2.47	24	2.18
6	9.80	25	9.00
7	3.00	26	1.99
8	2.72	27	2.02
9	2.28	28	2.29
10	1.99	29	4.18
11	5.76	30	2.69
12	2.62	31	2.71
13	2.34	32	11.13
14	2.36	33	2.71
15	6.03	34	3.81
16	5.03	35	9.00
17	6.33	36	2.69
18	6.18	37	3.29
19	4.71		

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.99 – 11.13

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)
เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลช้างเผือก
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การเข้าร่วมประชุมชี้แจง						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
การจัดทำบัญชีครัวเรือน						
1	+1	+1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ชื่อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การจัดทำบัญชีครัวเรือน						
11	+1	+1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
15	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
4	0	0	+1	1	0.33	ปรับปรุง
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
8	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
11	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	-1	1	0.33	ปรับปรุง
14	+1	+1	-1	1	0.33	ปรับปรุง
15	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
16	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
17	+1	0	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก จ

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)
เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง :

1. โปรดพิจารณาว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในตำบลข้างเฟือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่

2. โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คะแนนพิจารณา			IOC
		+1	0	-1	
การเข้าร่วมประชุมชี้แจง					
1	ท่านเสนอชื่อในการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
2	ท่านเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
3	ท่านมีความกระตือรือร้นเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
4	ท่านชักชวนสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
5	ท่านชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
6	ท่านติดตามผลการเข้าร่วมประชุมชี้แจง โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
7	ในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงท่านได้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่น ได้รับทราบข้อมูล				

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คะแนนพิจารณา			IOC
		+1	0	-1	
8	ท่านได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับสมาชิกในครัวเรือนของท่าน				
9	ท่านได้นำผลการประชุมมาบอกกล่าวกับเพื่อนบ้านและบุคคลที่ท่านรู้จัก				
10	ท่านได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
การจัดทำบัญชีครัวเรือน					
1	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน				
2	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์				
3	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่าย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน				
4	ท่านวิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อรายรับ – รายจ่าย ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
5	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน				
6	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกสัปดาห์				
7	ท่านจดบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย ในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นประจำทุกเดือน				
8	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกวัน				
9	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกสัปดาห์				
10	ท่านนำรายการที่บันทึกแยกประเภทตามหมวดรายรับ – รายจ่าย อย่างชัดเจนเป็นประจำทุกเดือน				

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คะแนนพิจารณา			IOC
		+1	0	-1	
11	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ - การจ่ายเงินเป็นประจำทุกวัน				
12	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกสัปดาห์				
13	ท่านนำข้อมูลรายรับ – รายจ่ายที่บันทึกมาสรุปยอดการรับ – การจ่ายเงินเป็นประจำทุกเดือน				
14	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกสิ้นเดือน				
15	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกไตรมาส (3 เดือน)				
16	ท่านจัดทำรายงานสรุปผลการรับ – การจ่ายเงินทุกสิ้นปี				
ความร่วมมือการจัดทำบัญชีครัวเรือน					
1	สมาชิกในครัวเรือนของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน				
2	เพื่อนบ้านของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน				
3	ญาติพี่น้องของท่านเป็นผู้ช่วยจัดทำบัญชีครัวเรือน				
4	ท่านสามารถเชื่อมโยงบัญชีครัวเรือนสู่ชุมชนได้				
5	ธ.ก.ส.ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการแจกสมุดบัญชีครัวเรือน				
6	ท่านได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก ธ.ก.ส.				
7	ท่านได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากองค์การบริหารส่วนตำบล				
8	ท่านได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากสถานศึกษา				
9	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส.				
10	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล				

ข้อ	การมีส่วนร่วม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คะแนนพิจารณา			IOC
		+1	0	-1	
11	ท่านได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ ของสถานศึกษา				
12	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากสมาชิก ในครัวเรือน				
13	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเพื่อนบ้าน				
14	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากญาติพี่น้อง				
15	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก เจ้าหน้าที่ ของ ธ.ก.ส.				
16	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล				
17	ท่านได้รับคำแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ ของสถานศึกษา				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

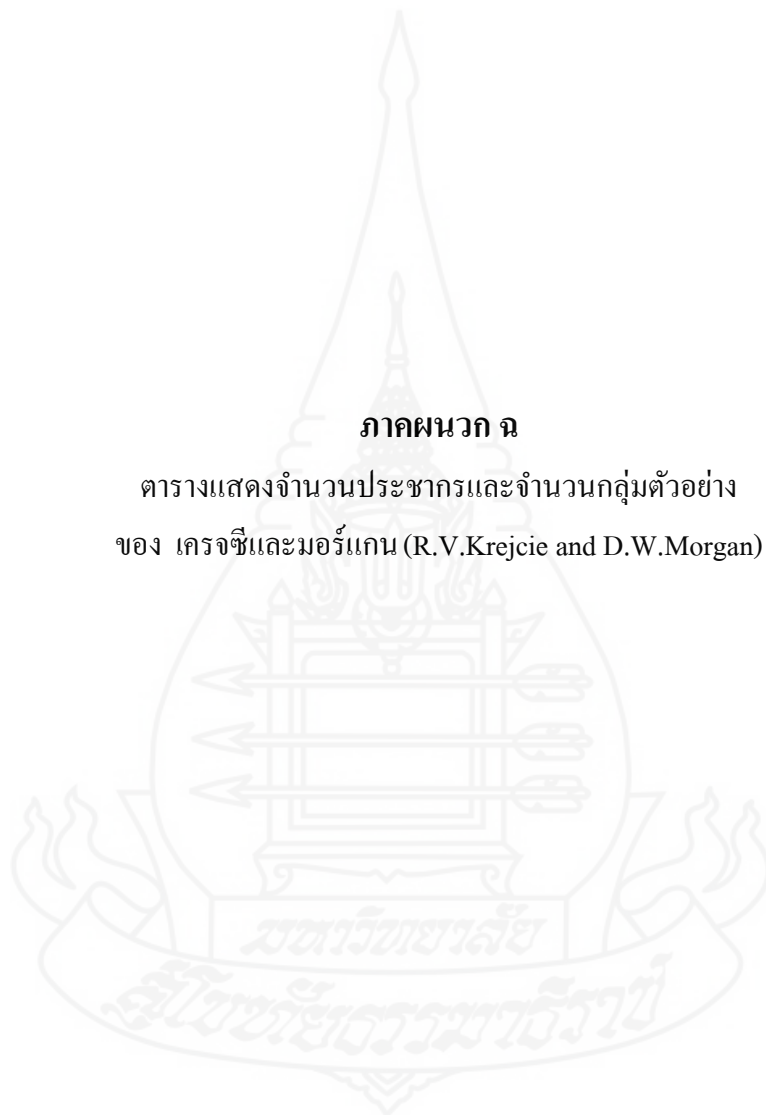
ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก ฉ

ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ของ เกรจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan)

**ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ
เครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan)**

จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน ประชากร ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง
10	10	150	108	460	210	2200	327
15	14	160	113	480	214	2400	331
20	19	170	118	500	217	2600	335
25	24	180	123	550	226	2800	338
30	28	190	127	600	234	3000	341
35	32	200	132	650	242	3500	346
40	36	210	136	700	248	4000	351
45	40	220	140	750	254	4500	354
50	44	230	144	800	260	5000	357
55	48	240	148	850	265	6000	361
60	52	250	152	900	269	7000	364
65	56	260	155	950	274	8000	367
70	59	270	159	1000	278	9000	368
75	63	280	162	1100	285	10000	370
80	66	290	165	1200	291	15000	375
85	70	300	169	1300	297	20000	377
90	73	320	175	1400	302	30000	379
95	76	340	181	1500	306	40000	380
100	80	360	186	1600	310	50000	381
110	86	380	191	1700	313	75000	382
120	92	400	196	1800	317	100000	384
130	97	420	201	1900	320		
140	103	440	205	2000	322		

(ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด . 2545 : 42-43)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์
วัน เดือน ปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2524
ภูมิลำเนา	อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2544	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการ บัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2546	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต เอกการ บัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2548	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2546 – 2547	ครูอัตราจ้าง ตำแหน่งครูธุรการ โรงเรียนวชิรวิทย์ อำเภอวาปี ปทุมจังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2547 – 2548	ครูพิเศษสอนแผนกการบัญชี วิทยาลัยการอาชีพเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน	นักวิชาการเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่ทำงาน	
	ส่วนการคลัง งานการเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบล ช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด